

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO

V OLMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

**Jazyková porovnávací analýza příbalových informací u léků
(ruština a čeština)**

**Language comparative analysis of the package leaflet information of
drugs (Russian and Czech)**

Lexikálně-morfologická analýza

Bakalářská diplomová práce

VYPRACOVALA: Kateřina Svobodová

VEDOUcí PRÁCE: prof. PhDr. Helena Flídrová, CSc.

OLMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 12. 12. 2012

podpis

Děkuji prof. PhDr. Heleně Flídrové, CSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

podpis

OBSAH

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	7
1. Obecné informace o příbalovém informačním letáku	7
2. Vzhled a rozdělení českého a ruského příbalového informačního letáku	8
2.1 Struktura českého příbalového informačního letáku	8
2.2 Struktura ruského příbalového informačního letáku	12
3. Stylistická charakteristika příbalového informačního letáku.....	15
3.1 Odborný styl.....	16
3.2 Publicistický styl	16
4. Výzvodá modalita (imperativnost) v příbalových informačních letácích	18
5. Příbalové informační letáky a masová komunikace.....	20
II. PRAKTICKÁ ČÁST	22
1. Podstatná jména (Substantiva)	23
1.1 Podstatná jména vlastní (Propria).....	23
1.2 Podstatná jména obecná (Apelativa)	25
1.3 Podstatná jména singularia tantum a pluralia tantum.....	29
1.4 Podstatná jména slovesná (Verbální substantiva)	30
2. Přídavná jména (Apelativa)	31
3. Zájmena (Pronomina)	33
4. Číslovky (Numeralia)	34
4.1 Základní číslovky	34
4.2 Řadové číslovky	35
4.3 Podílné číslovky	35
4.4 Násobné číslovky.....	35
4.5 Zlomky a desetinná čísla.....	36
5. Slovesa (Verba).....	36
5.1 Neplnovýznamová slovesa.....	37
5.2 Plnovýznamová slovesa	37
6. Příslovce (Adverbia).....	41
7. Nejčastější předložková spojení.....	42
7.1 Slovní spojení s předložkami primárními	42

7.2 Slovní spojení s předložkami sekundárními	43
ZÁVĚR.....	44
SHRNUTÍ.....	45
PE3IOME	47
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	53
EXCERPOVANÉ MATERIÁLY.....	55
PŘÍLOHA.....	58
ANOTACE	65

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá „Jazykovou porovnávací analýzou ruských a českých příbalových informací u léků.“ Toto téma jsme si zvolili proto, že léky pomáhají k uzdravení. Nedílnou součástí balení léků jsou příbalové letáky, které obsahují pro uživatele důležité informace. Bez seznámení s fakty může lék naopak škodit.

Teoretické materiály k tomuto tématu jsme čerpali ze současných gramatik, odborných lingvistických prací a encyklopedií. Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části se seznámíme s uživateli a strukturou příbalových informačních letáků. Popíšeme význam masové komunikace v příbalových letácích, abychom mohli určit, pro koho jsou tyto informace určeny. Dále se zaměříme na návodové texty z hlediska výzvové modality. V druhé části se budeme zabývat lexikálně-morfologickou analýzou ruských a českých příbalových informačních letáků.

Cílem této práce je porovnat ruské a české texty z lexikálně-morfologického hlediska. Zaměříme se na lexikální význam s přihlédnutím ke gramatickým kategoriím sledovaných slovních druhů. Poté vymežíme problematiku, ke které může dojít při překladu z ruštiny do češtiny nebo z češtiny do ruštiny.

K této práci bude připojena obrázková příloha, kde budou zobrazeny různé české nebo ruské příbalové informační letáky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. OBECNÉ INFORMACE O PŘÍBALOVÝCH INFORMAČNÍCH LETÁCÍCH

Příbalové informační letáky jsou určeny pro každého člověka, který se dostává do styku s léky. Vyskytují se u všech léčiv nebo je lze najít na webových stránkách.

Příbalové informace léčiv najdeme u každého léku. Je jedno, jedná-li se o tablety, kapky nebo inhalační spreje. Jejich neúplné verze si můžeme přečíst v běžných časopisech, kde se objevují spíše jako reklamy pro dané léčivo. Je zde napsáno, k čemu slouží, ale o užívání nebo složení se nezmiňují. Výjimku tvoří odborné lékařské časopisy, např. Pharma News, v nichž se píše o nových léčivech a jejich kladech a záporech. Ty jsou určeny především lékařům a lékárníkům, kteří si rozšiřují své znalosti.

Významnou roli hraje katalog Medi stránky – Katalog pro zdravotnictví, který je rozeslán do lékáren, nemocnic a soukromých lékařských ordinací. Na internetových stránkách Zdravá rodina se píše, že „převážná část katalogu je tvořena informacemi o léčivých přípravcích registrovaných v České republice. Katalog uvádí skutečně všechny registrované přípravky. Informace o neobchodovaných nebo málo obchodovaných přípravcích jsou sice stručné, ale základní údaje (název přípravku, výrobce, složení, ATC a indikační skupina, síly a velikosti balení) jsou uvedeny vždy.“

Mezi spolehlivé zdroje lze počítat i webové stránky Ministerstva zdravotnictví ČR, stránky Státního ústavu pro kontrolu léčiv (SÚKL) nebo i stránky zdravotních pojišťoven.

Léky lze rozdělit podle určení do tří základních skupin, jak informuje webová stránka olecich.cz: 1) „*humánní léčivý přípravek* - tímto pojmem se rozumí léčivý přípravek, který je určen k podání lidem. Dozor v této oblasti vykonává Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL), 2) *veterinární léčivý přípravek* - tímto pojmem se rozumí léčivý přípravek, který je určen k podání zvířatům. Dozor v této oblasti vykonává Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL), 3) *hromadně léčivý přípravek* (HVLP) - tímto pojmem se rozumí jakýkoli léčivý přípravek, který je hromadně vyráběn pro větší skupinu osob a na trh je uváděn v konečné podobě k použití.“

Avšak příbalové informační letáky jsou určeny nejenom lékařům, ale i pacientům. Praktičtí lékaři předepisují především léky, jako jsou kapky proti kašli nebo prášky proti bolesti hlavy, antibiotika a další. Některé léky, jako např. kapky proti kašli lze zakoupit ve volném prodeji v lékárně a zde lékárníci na základě svých znalostí o nových léčích mohou doporučit vhodný lék či jeho náhradu. Seznamují zákazníky s tím, jak často a kolik prášků nebo kapek je nutné denně brát. Pokud si zákazník není jist daným lékem, informuje se u lékárníka či lékaře, kteří ochotně pomůžou.

Příbalové letáky je nutné ponechat v krabičce, aby uživatel při pozdějším použití léku měl možnost podrobně prozkoumat informační leták a zjistit, zda je daný lék pro něho v momentální době vhodný. Týká se to např. také žen, které jsou gravidní, a právě v této době nesmí užívat spoustu léků. Stačí se podívat do těchto informací a jsou obeznámeny s tím, zda mohou tento lék užívat. Pokud ne, navštíví svého lékaře nebo se poradí s lékárníkem, kteří jim doporučí vhodnou alternativu.

2. VZHLED A ROZDĚLENÍ ČESKÉHO A RUSKÉHO PŘÍBALOVÉHO INFORMAČNÍHO LETÁKU

V každém jazyce se příbalové informační letáky liší nejenom svým obsahem, ale také i vzhledem. Některé jsou delší než jiné, protože v léčích je obsaženo různé množství léčivých a pomocných látek, což vede k velkému množství nežádoucích účinků, upozornění a různé možnosti dávkování. Jako příklad lze uvést český příbalový leták léku Jodisol spray (obr. 1), který je až 6x menší než český příbalový leták léku Tramal (obr. 2).

Některé informační letáky obsahují také obrázkovou podobu, díky které se lépe manipuluje s lékem. (obr. 3) Týká se to především různých inhalačních sprejů či léků s dětskou pojistkou. K českým příbalovým letákům je většinou přidána i slovenská verze, např. u léku Algifen (obr. 4a, 4b).

2.1 STRUKTURA ČESKÉHO PŘÍBALOVÉHO INFORMAČNÍHO LETÁKU

České informační letáky mají pravidelnou strukturu, která se liší jenom nepatrnými odchylkami. Každý příbalový leták je rozdělen do několika částí (podle jejich obsahu), aby byl srozumitelný a dalo se v něm snadněji orientovat.

Základní struktura: název, výrobce/držitel rozhodnutí o registraci, složení, indikační skupina, charakteristika, indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, interakce, dávkování a způsob použití, upozornění, uchování, varování, balení a datum poslední revize.

Název – je umístěn uprostřed příbalového letáku a je napsán velkými tiskacími písmeny (TRAMAL). Nejdůležitějším je účinná látka, která je zachycena pod názvem léku (tramadoli hydrochloridum), někdy se vyskytuje vedle látky i číslo, které uvádí množství látky, která léčí, jak uvádí internetový zdroj <http://vysetreni-a-leky.zdrave.cz>.

Indikační skupina – určuje, k čemu lék slouží. Rozlišuje se přibližně 38 indikačních skupin. Mezi nejznámější však patří analgetika, antidepresiva, antipyretika, antiseptika a další. Jako zdroj příkladů a charakteristik indikačních skupin byla použita kniha webová stránka: skolak.profitux.cz/dokumenty/Indikacni.doc

- Analgetika – léky proti bolesti, neodstraňující však její příčinu
- Antiasthmatika - léky k léčbě průduškového astmatu
- Antidepresiva – léky užívané k léčbě depresí
- Antiemetika – léky k potlačení nevolnosti a zvracení
- Antiflogistika - léky s protizánětlivými účinky
- Antihistaminika – léky k potlačení alergické reakce
- Antipyretika – lék ke snížení horečky
- Antirevmatika - léky proti revmatickým chorobám
- Antiseptika - léky s dezinfekčními účinky
- Antitusika - léky proti kašli
- Anxiolytika - léky odstraňující napětí nebo úzkost
- Dermatologika - léky proti kožním onemocněním
- Desinficiencia - léky s dezinfekčními účinky
- Oftalmologika - léky užívané v očním lékařství

Složení – udává, jaké látky jsou obsaženy v léku a v jakém poměru. Lék se skládá z účinných látek (látek, které léčí) a pomocných látek (neléčí, ale udržují účinnou látku ve vhodné formě a napomáhají např. k jejímu uvolňování do těla).

Např.: Účinná látka: Loratadinum 10 mg v jedné tabletě.

Pomocné látky: laktóza, kukuřičný škrob, stearan hořečnatý. (PIL Claritine)

Charakteristika - popisuje, v jaké formě se lék vyskytuje (mast, prášek, kapky) a k čemu slouží.

Např.: Oční mast Ophthalmo-Septonex má dezinfekční vlastnosti a je proto vhodná pro léčbu nehnisavých zánětů předního úseku oka. (PIL Ophthalmo-Septonex)

Indikace – je v Praktickém slovníku medicíny 1995, s. 202) definována jako „rozhodný důvod či soubor okolností, vyžadující určitý léčebný nebo diagnostický postup“

Např. Algifen se používá při kolikovitě bolesti v oblasti břišní – žaludku, střeva, žlučových a močových cest, při bolestivé menstruaci. (PIL Algifen)

Kontraindikace – je podle Praktického slovníku medicíny (1995, s. 239) „jakýkoliv stav pacienta, který znemožňuje nebo zakazuje provedení určitého léčebného nebo diagnostického výkonu včetně podání určitých léků.“

Např.: Spiropent nesmí užívat pacienti trpící hypertrofickou kardiomyopatií (onemocnění srdeční svaloviny) a tachyarytmií (zrychlená a nepravidelná srdeční činnost. (PIL Spiropent)

Nežádoucí účinky - udávají se potíže, které vznikly při užívání léků během klinických testů i při užívání léku dalšími uživateli.

Např.: Při podávání přípravku Moduretic byly popsány následující nežádoucí účinky: Poruchy metabolismu a výživy: nechutenství, změny vnímání chutí, dehydratace, elektrolytová nerovnováha, dna, ... (PIL Moduretic)

Interakce – je podle Praktického slovníku medicíny (1995, s. 207) „vzájemné působení léčiv v organismu. Některé léky navzájem zvyšují své účinky (někdy i více, než by odpovídalo pouhému součtu), některé je naopak potlačují. Může se tak dít jak vlastním účinkem, tak ovlivněním při vstřebávání, metabolismu či vylučování. Znalost interakce je velmi důležitá, protože může výrazně ovlivnit výsledek léčby.“

Např.: Panadol Plus Grip se nesmí užívat současně s některými přípravky určenými k léčbě deprese a s některými přípravky určenými k léčbě vysokého tlaku. (PIL Panadol Plus Grip)

Dávkování a způsob užití – V této části je popsáno, jak správně užívat lék a v jakém množství (15 kapek, 10ml) a kdy ho brát (ráno, večer, po 8 hodinách, po jídle, před jídlem). Avšak v případě, kdy lék předepsal lékař, je třeba se řídit jeho instrukcemi. Pokud lze lék koupit v lékárně bez receptu, je možné se informovat o nejlepším způsobu užívání s lékárníkem.

Např.: Dospělí a mladiství od 12 do 18 let: 1 sáček (100 mg nimesulidu) dvakrát denně po jídle. (PIL Nimesil)

Upozornění - Varuje hlavně před tím, že pokud potíže nevyjmí do určité doby, je zapotřebí vyhledat lékařskou pomoc. Obsahuje ale i informace, zda lék mohou užívat těhotné a kojící ženy, děti, nebo jak se zachovat v případě předávkování či náhodném požití.

Tato kategorie je v některých příbalových informačních letácích rozdělena do několika podkategorií – těhotenství a kojení nebo řízení dopravních prostředků a obsluha strojů. V jiných případech se jedná o celkový souhrn bez jakéhokoliv rozdělení.

Např.: Při dlouhodobém používání se nedá s jistotou vyloučit vývoj závislosti. Lékař proto rozhoduje o délce léčby a přestávkách k vyloučení vzniku závislosti. Tramal užívejte jen po dobu nezbytně nutnou, jak Vám doporučil Váš lékař. (PIL Tramal)

Varování – každý příbalový informační leták obsahuje dvě varování

- Přípravek musí být uchováván mimo dosah a dohled dětí.
- Přípravek nesmí být používán po uplynutí doby použitelnosti vyznačené na obalu.

Držitel rozhodnutí o registraci/výrobce – obsahuje název společnosti, stát a město umístění společnost. Držitel rozhodnutí o registraci a výrobce se nemusí shodovat.

Např.: - držitel rozhodnutí o registraci – sanofi-aventis, s.r.o., Praha, Česká republika

- výrobce - Sanofi Winthrop Industrie, Tours, Francie

- Sanofi-Aventis Sp.z o.o., Rzeszow, Polsko (PIL Lokren 20 mg)

Balení – udává počet léků v balení a formu balení léku

Např.: 28, 56, 84 potahovaných tablet po 50 nebo 100 mg. (PIL Asetra)

Uchovávání – za jakých podmínek má být lék uchováván

Např.: Při teplotě do 25°C, v původním vnitřním obalu, aby byl přípravek lépe chráněn před světlem. (PIL Septonex)

Datum poslední revize – datum, kdy byl text naposledy změněn a schválen Státním ústavem pro kontrolu léčiv.

Např.: 18. 11. 2004 (PIL Torecan)

U některých léků je struktura jiná, ale obsahuje všechny důležité informace. Příbalový leták je rozdělen do šesti hlavních částí, které lze rozdělit do několika podčástí. Na začátku informačního letáku je název, účinná látka a forma léku (tablety). Poté následuje rada k ponechání si informačního letáku a k jeho pečlivému prostudování. Pak už pokračuje základní dělení, podle obsahu, na šest otázek, které jsou dále podrobně zodpovězeny (obr. 5).

- 1. Co je přípravek PARALEN 500 a k čemu se používá*
- 2. Čemu musíte věnovat pozornost, než začnete přípravek PARALEN 500 užívat*
- 3. Jak se přípravek PARALEN 500 užívá*
- 4. Možné nežádoucí účinky*
- 5. Jak přípravek PARALEN 500 uchovávat*
- 6. Další informace (PIL Paralen 500)*

2.2 STRUKTURA RUSKÉHO PŘÍBALOVÉHO INFORMAČNÍHO LETÁKU

Ruský příbalový informační leták může být delší, protože na rozdíl od českých obsahuje také části: evidenční číslo, farmakoterapeutická skupina, ATC-klasifikace, farmakodynamiku, farmakokinetiku, datum spotřeby a za jakých podmínek lze lék získat z lékárny (obr. 6). Ostatní obsahové části (informace) jsou stejné jako u českých příbalových letáků. Jedinou výjimku tvoří výrobce/držitel rozhodnutí o registraci. V ruském příbalovém letáku je uvedena kompletní adresa výrobce/držitele rozhodnutí o registraci, telefonní číslo, fax, webová stránka.

Shodné obsahové části u ruských a českých příbalových informačních letáků:

- **Název (Название)** – *např.: Торекан*

- **Složení (Состав)** – *парř.: жир твердый W35, триглицериды каприоновой кислот, карбомер 980, триэтаноламин, метилпарабен, пропилпарабен, пропиленгликоль, вода ичищенная. (PIL Ибалгин)*
- **Charakteristika (Описание)** - *круглиие таблетки плоскоцилиндрической формы с фаской и риской, белого с желтоватым оттенком цвета с возможными вкраплениями, без запаха. (PIL Ременс)*
- **Indikační skupina (Фармакологическая группа) se v některých ruských příbalových letácích dělí na dvě podskupiny:**
 - a) **Farmakodynamika (фармакодинамика)** – *podle knihy Základy farmakologie: Klinická a speciální farmakologie (2005, s. 23) „popisuje účinky léčiv a mechanismy jejich působení, které se uskuteční na různých úrovních: na úrovni celého organismu, na úrovni jednotlivých orgánů a tkání i na úrovni buněčné a molekulární“.*
Нарř.: PIL Оксолин – Противовирусное средство для назального применения.
 - b) **Farmakokinetika (фармакокинетика)** – *v Praktickém slovníku medicíny (1998, s. 25) je uvedeno, že farmakokinetika sleduje osud léčiva v organismu v časovém průběhu. „Součástí farmakokinetiky je vstřebávání léčiva (absorbce), jeho rozložení v těle (distribuce), přeměna (metabolismus), vzájemné ovlivňování (interakce) a vyloučení (eliminace) z organismu. Informace o farmakokinetice léčiva je důležitým údajem, na který musí lékař brát zřetel při jeho podávání“*
Нарř.: Таблетки модифицированного высвобождения представляют собой однородную кристаллическую основу, при прохождении которой по ЖКТ обеспечивается длительное высвобождение действующего вещества. (PIL Клацид СР)
- **Indikace (Показания к применению)** – *парř.: Асентра применяется для лечения депрессивных состояний, которые сопровождаются или не сопровождаются беспокойством, лечения панических состояний или навязчивых состояний. (PIL Асентра)*
- **Kontraindikace (Противопоказания)** – *парř.: Резкое угнетение ЦНС при коматозных состояниях. (PIL Торекан)*

- **Nežádoucí účinky (Побочное действие)** – *parř.: При приеме внутрь возможны слабо выраженные и обычно проходящие диспепсические явления (тошнота, рвота, диарея, снижение аппетита), уменьшить их выраженность можно, применяя препарат во время еды. (PIL Амоксиклав)*
- **Interakce (Взаимодействие с другими лекарственными средствами)** – *parř.: При одновременном использовании с другими антибиотиками аминогликозидного ряда и высокой резорбцией с раневой поверхности может увеличиться ототоксичность. (PIL Гентамицин мазь)*
- **Dávkování a způsob užití (Способ применения и дозы)** – *parř.: Гель Индовенол наносят по 0,3 – 0,5 г (1 – 2 см столбика геля) 2-3 раза в сутки равномерным тонким слоем на пораженный участок, слегка втирая в кожу. (PIL Индовенол)*
- **Upozornění (С осторожностью)** – *parř.: - беременность, печеночная недостаточность (PIL Кларитин)*
- **Varování (Предупреждение)** – *parř.: Хранить в недоступном для детей месте. (PIL Иммунал капли)*
- **Balení (Форма выпуска)** – *parř.: По 12 г в банке из полистирола, по 6 г или 12 г в тубе алюминиевой. (PIL Ременс)*
- **Uchování (Условия хранения)** – *parř.: Хранить в прохладном, защищенном от света месте. (PIL Цинковая мазь)*
- **Držitel rozhodnutí o registraci/výrobce (Организация, принимающая претензии/производитель)** – *parř.: «БИОНОРИКА АГ» D-92308 Ноймаркт/Германия*

Evidenční číslo (регистрационный номер) – číslo, pod kterým je lék evidovaný

Parř.: N₀ 013494/01 (таблетки) (PIL Кларитин)

Farmakoterapie (фармакотерапевтическая группа) – se podle webových stránek olecich.cz/slovník/farmakoterapie „zabývá požadovanými i nežádoucími účinky léčiv na organismus, ale i osudem látek v organismu.“

Parř.: Противовирусное средство для местного применения. (PIL Оксолин)

ATC-klasifikace (anatomicko-terapeuticko-chemická klasifikace) (**Код АТХ – Анатомо-терапевтическо-химическая классификация**) – na webové stránce <http://www.wikipedia.org> se uvádí, že ATC-klasifikace je „mezinárodní systém třídění léčiv, který spravuje Spolupracující centrum Světové zdravotnické organizace pro metodologii statistiky léčiv. Léčiva jsou tříděna do skupin podle účinků na jednotlivé orgány a jejich soustavy, farmakologického působení a chemické struktury. Na základě toho je jim přidělen sedmimístný kód.“

Např.: J05AX (PIL Оксолин)

Datum spotřeby/trvanlivost (срок годности) – určuje datum, po jehož uplynutí se lék nesmí užívat. Avšak pokud se doma nachází lék s prošlým datem spotřeby, je nutné odevzdat ho v lékárně. Ta pošle lék k likvidaci. Na rozdíl od ruského příbalového letáku se v českém uvádí datum spotřeby/trvanlivosti na krabičce léku.

Např.: 3 года, срок годности открытого флакона – 28 дней (PIL Офтальмо-септонекс)

Způsob získání léku (условия отпуска из аптек) – na předpis, volně prodejný lék

Např.: Без рецепта врача. (PIL Маалокс)

Tato struktura se nachází ve všech informačních letácích, i když některé části mohou být spojeny nebo vynechány. Ruské příbalové letáky mají pouze tuto jedinou podobu. V žádném ze zkoumaných textů se neobjevila druhá varianta, která se objevila v českých letácích. Jedná se o příbalové letáky, které začínají rozdělením podle obsahu na šest otázek, které jsou dále podrobně zodpovězeny.

3. STYLISTICKÁ CHARAKTERISTIKA PŘÍBALOVÉHO INFORMAČNÍHO LETÁKU

Před analýzou textu je důležité vymezit funkční styl, který je typický pro excerpované texty. Příbalový informační leták lze pokládat za návod, který je obtížné zařadit do jednoho stylu. J. Světlá ve svém článku „Prolínání odborného a publicistického stylu v textech návodových“ (Termina, 2000) uvádí, že v návodech se

vyskytují dva funkční styly – odborný a publicistický. Čím je návod odbornější, tím je více je důležité, aby obsahoval tabulky a obrázky s popisy, protože je určen běžnému uživateli.

3.1 ODBORNÝ STYL

Odborný styl je jedním z funkčních stylů. Podle M. Čechové a kol. (2008) má promyšlenou kompozici, obsahuje mezinárodní a domácí terminologii, je psaný spisovnou, ale v textu se mohou vyskytnout i knižní a hovorové výrazy. „Důležitými vlastnostmi odborného vyjadřování je přesnost, věcnost, jednoznačnost, jasnost a zřetelnost předávání informace“ (s. 212). Tento styl se vyskytuje zejména v psané formě a je rozšířený o různé odkazy na literaturu, citace, tabulky nebo obrázky s popisy. Odborné komunikáty mohou být i mluvené (přednášky, referáty), ale jsou předem písemně připravené.

Pro psané odborné projevy je typická velmi promyšlená kompozice. M. Čechová a kol. konstatuje (2008), že text je předem rozpracován v **horizontální linii**, která je dále propracovaná ve stavbě kapitol (viz. 2.1). V textu je text rozdělený na úvod, stať a závěr. Nápadné je i vertikální členění, kde kromě základního textu může obsahovat i poznámkový aparát nebo odkazy na odbornou literaturu. Poněvadž vědecké texty jsou určeny nejenom příjemci jednoho národa, je důležité, aby byla práce obsahovala cizojazyčné resumé (zpravidla v anglickém jazyce) nebo mezinárodní terminologii.

Slovní zásobu odborného textu tvoří termíny. Slovo **termín** pochází z latinského slova terminus (hranice, mezník) a lze ho najít nezávisle na textu. Je součástí každého odborného textu, jedná se tedy o konstantní lexikální jednotku (Ruskij jazyk – encyklopedija).

Důležitou pomůckou k rychlému rozpoznání terminologie jsou odborné slovníky, které shrnují odborné výrazy a jsou sestavovány odborníky z různých hledisek. Slovníky jsou zpravidla zaměřeny na výrazy z určitého oboru, např. lékařský, technický aj. Nejvíce se využívají encyklopedie, výkladové slovníky a terminologické slovníky.

3.2 PUBLICISTICKÝ STYL

Dalším z funkčních stylů je styl publicistický. M. Čechová a kol. (2008) v rámci publicistického stylu se vydělují další funkční styly – zpravodajský, přesvědčovací,

úvahový nebo interviewový. Tento styl může mít formu psanou (tisk) nebo mluvenou (rozhlas, televize), ale lze sem řadit i reklamu. Publicistický styl informuje adresáty rychle, výstižně, srozumitelně a jasně. Tyto texty vznikají na rozdíl od stylu odborného rychle a bez přípravy. Výrazovými prostředky jsou **publicismy**, které mohou být jednoslovné nebo i víceslovné.

M. Čechová a kol. (2008, s. 2008) tvrdí, že v „publicistickém stylu existuje oblast, ve které se stále opakují stejné slovní obraty. O tom svědčí automatizace jazykového vyjádření. A současně s aktualizací dochází k aktualizaci vyjádření, tedy ke vzniku nových výrazových prostředků.“

V Akademickém slovníku cizích slov (1995) je **automatizace** definována jako ustálené, zevšednění prostředků, jejich častým užíváním. **Aktualizaci** Akademický slovník vysvětluje jako dodání prostředků aktuálního rázu tak, že je přijímán za něco neobvyklého.

Příbalový informační leták je chápán jako návod, který je obtížní zařadit do jednoho z funkčních stylů. Přiřazením návodu k určitému stylu se zabývali různí odborníci, avšak nejpřesnější definici podala E. Macháčková (Termina 2000, cit. podle J. Světlá): „Stylizace pracovních návodů bývá především založena na vystižení řady jednoduchých úkonů následujících v čase za sebou a v případě potřeby se k jednotlivým krokům vracet“ (s. 296). Návodové texty se tedy užívají v novinách a časopisech, kde se vyskytují zpravidla v rubrikách pro určitý okruh čtenářů. V poslední době se prosazují jako reklamní letáky s pokyny. Kromě výskytu v novinových článcích, mohou být návody vydávány také knižně. Návod se uvádí v chronologickém pořadí. Dále také vykazuje vlastnosti odborného vyjadřování, jako je jasnost, srozumitelnost, přesnost apod. Různé části návodového textu obsahují podrobné pokyny, které jsou většinou vyjádřeny imperativem v 2. os. pl. (Termina2000).

Na základě již zmíněného je jasné, že v příbalových informačních letácích dochází k prolínání dvou funkčních stylů – odborného a publicistického. Vzhledem k tomu, že obsahují horizontální linii, tabulky, obrázky s popisky či odborné termíny, můžeme usuzovat, že zde převládá styl odborný. Z publicistického hlediska se jedná převážně o reklamu pro daný produkt, aby zaujal široký okruh uživatelů.

4. VÝZVOVÁ MODALITA (IMPERATIVNOST) V PŘÍBALOVÝCH INFORMAČNÍCH LETÁCÍCH

Příbalový informační leták je druh návodu. Podle J. Světlé (2000) znamená návod radu, poučení nebo pokyn k uskutečnění děje. Návod lze zařadit mezi sémantické odstíny imperativnosti. Imperativnost H. Flídrová (1972) definuje jako výzovou modalitu, která může být realizována, imperativem, indikativem, kondicionálem, infinitivem, substantivem, adverbiem nebo citoslovcem za přispění výzvolivé intonace.

„Význam rozkazovací věty závisí především na tzv. výzvolivé situaci, tj. dialogické situaci mezi účastníky řečového aktu – mluvčím a soubesedníkem (soubesedník se nejčastěji kryje s adresátem výzvy), která je dána podle M. F. Kosilovové (1962, cit. podle H. Flídrová, 1977, s. 150) a) vztahem mezi mluvčím a adresátem, b) vztahem mluvčího k ději, c) vztahem adresáta k ději.“ K ději může být příjemce vyzván pomocí konstrukcí s nejrůznějšími odstíny imperativnosti. H. Flídrová (1977) rozděluje sémantické odstíny imperativnosti z hlediska vztahu mezi sdělovatel a příjemcem.

1) *Prosba, přesvědčování, úpěnlivá prosba* – v této skupině je sdělovatel naději zainteresován a je závislý na příjemci, který má možnost uskutečnit či neuskutečnit děj.

2) *Pokyn, předpis, instrukce, poučení* – mezi sdělovatel a příjemcem je neutrální vztah, sdělovatel je anonymní, neosobní a je na ději nezainteresovaný, příjemce má možnost uskutečnit nebo neuskutečnit děj.

3) *Návrh (vábení, lákání)* – vztah mezi příjemcem je neutrální, sdělovatel je zainteresován na ději a příjemce má možnost uskutečnit nebo neuskutečnit děj.

4) *Rada, doporučení* – částečná závislost příjemce na sdělovateli, sdělovatel na ději může a nemusí být zainteresován, příjemce může uskutečnit nebo neuskutečnit děj.

5) *Dovolení, pozvání, souhlas* – vztah je mezi příjemcem a sdělovatel neutrální, pouze u dovolení a souhlasu je možno mluvit o částečné závislosti příjemce na sdělovateli. Sdělovatel je na ději nezainteresován, částečná zainteresovanost je u pozvání. Příjemce má možnost uskutečnit nebo neuskutečnit děj.

6) *Domluva, napomenutí* – závislost příjemce na sdělovateli, zainteresovanost sdělovatel na ději a u příjemce možnost přibližující se již k nutnosti uskutečnit nebo neuskutečnit děj.

7) *Pobídnutí, vybídnutí* – vztah mezi sdělovatelem a příjemcem je neutrální, sdělovatel bývá zainteresován na ději, příjemce má možnost uskutečnit nebo neuskutečnit děj.

8) *Výzva, žádost, pověření, rozkaz, zákaz, nařízení* – různé stupně závislosti příjemce na sdělovateli, který je na ději různě zainteresován, pro příjemce z toho plyne nutnost uskutečnění nebo neuskutečnění děje.

9) *Povel* – příjemce je závislý na sdělovateli, nelze mluvit o zainteresovanosti na ději, u příjemce je předpokládaná nutnost realizace děje.

10) *Důtklivá upozornění, varování, výstraha* – sdělovatel bývá anonymní a neosobní, příjemce je pak všeobecný, zainteresovanost se předpokládá u sdělovatele v důsledku jeho odpovědnosti za uskutečnění nebo neuskutečnění děje, a nutnost příjemce uskutečnit děj.

Za důležité faktory pro vymezení těchto termínů považuje H. Flídrová (2006) vztah mezi mluvčím a příjemcem, závislost mluvčího na příjemci nebo naopak, stupeň zainteresovanosti mluvčího nebo příjemce na uskutečnění požadovaného děje, ale i jejich osobní vztah.

Návod se řadí mezi pokyny, předpisy, instrukce a různá poučení. Podle H. Flídrové (2006) stojí tato skupina na okraji imperativnosti, jelikož má blízko k oznámení. „Řada pokynů tam bývá mnohdy ukončena dalšími sémantickými odstíny imperativnosti, a to upozorněním nebo výstrahou, jejímž cílem je nepřipustit nežádoucí výsledek a ušetřit adresáta neblahých následků“ (s. 35)

V článku „Na okraj kategorie imperativnosti“ (2006) H. Flídrová seznamuje s případy imperativnosti v textech návodových. V českém jazyce se jedná převážně o užívání imperativu v 2. os. pl. (Porad'te se!). Pro ruštinu je typické užívání samotného infinitivu nebo jeho kombinaci s predikativy. Avšak nejznámějším způsobem vyjádření imperativnosti je imperativ 2. os. pl. samostatně nebo v kombinaci s infinitivem. Pro příbalové informační letáky je typické využití imperativu v českých textech (převážně 2. os. pl. – Porad'te se. Читайте!) a infinitivu v ruských textech (Nepoužívat vnitřně! Перед употреблением взбалтывать!).

„Za primární sféru užití pokynu, předpisu, instrukce nebo poučení považuje H. Flídrová (2006, s. 36) masovou komunikaci, která se nejčastěji realizuje v psané podobě.“

5. PŘÍBALOVÉ INFORMAČNÍ LETÁKY A MASOVÁ KOMUNIKACE

Podle Akademického slovníku cizích slov (s. 406, 1995) je komunikace „přenos nejrůznějších informačních obsahů v rámci různých komunikačních systémů za použití různých komunikačních médií, zejména prostřednictvím jazyka“.

Masová komunikace se vyznačujeme tím, že se komunikace uskutečňuje prostřednictvím masových médií, jako jsou rozhlas, televize, internet či tisk. Původci děje jsou obvykle organizace a instituce a příjemcem je veřejnost (H. Flídrová, 1982). Jedná se tedy o nepřímý kontakt mezi účastníky komunikace.

G. Žibritová (1984, cit. podle H. Flídrová, 1989, s.16) vyděluje jednotlivé typy sociální komunikace. Uvedeme pouze ty, z nichž budeme dále vycházet:

1. Komunikace *bezprostřední – zprostředkovaná*. Bezprostřední komunikace se uskutečňuje během kontaktu (tváří v tvář) partnerů komunikace, ale ke zprostředkované komunikaci se používá zprostředkujícího článku, kterým může být mediátor (člověk), dokument nebo technické zařízení.

2. Komunikace *intrapersonální – mezosobní (interpersonální) – skupinová – masová*. V Intrapersonální komunikaci komunikuje člověk sám se sebou, v mezosobní se jedná o komunikaci dvou lidí, při skupinové jde o komunikaci v menším množství lidí a u masové komunikace je důraz kladen na technické zprostředkování a předání informací masovému příjemci. Jedná se tedy o komunikaci založenou na počtu osob, které se účastní komunikace.

3. Komunikace *jazyková (verbální)* se uskutečňuje pomocí jazyka a *nejazyková (neverbální)* komunikace je realizována za pomoci gest a mimiky. Jedná se tedy o komunikaci, která je vymezena na základě způsobu vyjádření obsahu.

4. Komunikace *zaměřená (adresná)* – komunikátor adresuje svou zprávu konkrétnímu příjemci a při *nezaměřené (neadresné)* komunikaci jsou komunikátorovy zprávy určené velkému množství příjemcům.

Podle výše uvedeného dělení můžeme vyvodit, že příbalové informační letáky jsou zprostředkované, poněvadž se jedná o zprostředkující článek mezi mluvčím a adresátem. Dále jsme vyvodili, že patří k masové komunikaci, jelikož text je určen masovému příjemci a ne jednotlivé osobě či skupině lidí. Pro příbalové informační letáky je typická jazyková komunikace. Zde probíhá komunikace mezi autorem a čtenářem za pomoci písemné formy. Jako poslední jsme vyčlenili komunikaci neadresnou, protože informace jsou určeny velkému množství recipientů, avšak pouze těm, kteří je potřebují. Někdy je lék předepsán zvířatům či dětem. V těchto případech jsou informace určeny těm, kteří jsou způsobilí přečíst a dávkovat lék podle uvedených instrukcí příbalových letáků, tedy rodičům a majitelům. Většinou se jedná o jednorázovou činnost, kdy se chce příjemce informovat o složení a dávkování léku. K příbalovému letáku se však vrací opět v případě nouze. Výjimku tvoří léky, které člověk přijímá každý den již několik let. Zde je pochopitelné, že byl se vším dostatečně obeznámen a není pro něho nutné schovávat příbalovou informaci.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část práce bude zaměřena na lexikálně-morfologickou charakteristiku příbalových informačních letáků. Jazykový materiál je tvořen z 30 českých a z 30 ruských textů. Analyzované texty pocházejí nejenom z informačních letáků, které jsme našli u léků, ale také z internetu. V práci se budeme zabývat lexikální charakteristikou a zastoupením základních slovních druhů v ruských a českých textech. Při klasifikaci příkladů budeme vycházet především z Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I. (1961), z Příruční mluvnice češtiny (2008) a České mluvnice (1986).

Praktická část bude vedena v tradičním pořadí slovních druhů, tedy začneme od podstatných jmen. V každé části bude slovní druh rozdělen podle základního gramatického dělení, ve kterém budou uvedeny příklady typické pro příbalové informační letáky. Na jejich základě vyvodíme vždy závěr určený pro daný slovní druh.

1. PODSTATNÁ JMÉNA (SUBSTANTIVA)

Podstatná jména patří mezi ohebné slovní druhy, které mohou vystupovat samostatně. Příruční mluvnice češtiny (1995) uvádí, že substantiva označují názvy osob (lékař – врач), zvířat (pes – собака), věcí (tuba – туба, krabička – коробка), látek (voda – вода) a činností (užívání – применение). Podle významu se podstatná jména dělí na dvě základní skupiny: na podstatná jména vlastní (propria) a podstatná jména obecná (apelativa)

1.1 PODSTATNÁ JMÉNA VLASTNÍ (PROPRIA)

V excerpovaném materiálu se vlastní podstatná jména vyskytovala pouze v názvu léku a dále pak v adresách výrobců či distributorů. Na základě nalezených proprií jsme je rozdělili do těchto skupin:

- **Názvy států, měst, ulic a oblastí**, které se zpravidla vyskytují na konci příbalového informačního letáku

Австрия, Венгрия, Германия, Италия, Россия, Чешская Республика

Вена, Будапешт, Нижний Новгород, Ноймаркт, Москва

ул. Салганская, проспект Вернадского, Новинский бульвар, Уланский переулок, Последний переулок, Гамален, Ориджио, Кертнер Ринг

Česká republika, Belgie, Francie, Island, Itálie, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španělsko

Badalona, Bamberg, Braine-l'Alleud, Haarlem, Hlohovec, Lierskogen, Novo Město, Opava-Komárov, Pisa, Praha, Reykjavikurvegur, Rzeszow, Stryków

Na Strži, ul. Sokolovská, ul. Telčská, ul. Verovškova, Waarderweg

- **Názvy léků** – název léku je dominantní hlavně na začátku příbalového informačního letáku, ale vyskytuje se i v textu.

Фемостон противопоказан к применению при беременности и в период лактации.

Случаи передозировки препарата *Оксалин* мазь назальная неизвестны.

Асентра, Виферон, Иммунал, Кларитин, Лозап, Маалокс, Неурол, Но-Шпа, Оксолин, Офлоксин, Ременс, Фемостон, Циклодинон, Эриус атд.

Současné užívání přípravku *CLARITINE* s alkoholickými nápoji nezvyšuje účinek alkoholu.

Jako ostatní antiemetika může rovněž i *Torecan* zastřít projevy některých onemocnění zažívacího traktu a CNS.

Algifen, Antabus, Asentra, Framykoin, Jodisol, Kodynal, Lokren, Mirzaten, Olwegya, Ophthalmo-septonex, Paralen 500, Symbikort, Spiropent, Tramal aj.

- **Názvy distributorů a výrobců** – Výrobci jsou společnosti/firmy, které vytváří a vyvíjí (nové) léky, které jsou po důkladném otestování nabídnuty k prodeji. Za distributory jsou považovány společnosti, které zprostředkovávají doplnění léků v lékárnách. V České republice je hlavním výrobcem/distributorem léku akciová společnost Zentiva.

ОАО «НИЖФАРМ БИОНОРИКС АГ»; Хербс Трейдинг ГмбХ; ООО Ферон; Рихард Битнер АГ; ХИНОИН Завод Фармацевтических и Химических Продуктов А.О. ...

Zentiva, a.s.; IVAX Pharmaceuticals s.r.o.; Laboratori GUIDOTTI S.p.A. (MENARINI GROUP); Marck Sharp & Dohme B.V.; Sanofi Winthrop Industrie; PRO.MED.CS Praha a.s.; SLOVAKOFARMA, a.s.; Lek Pharmaceuticals d.d. ...

Рř.: ОАО «НИЖФАРМ», Россия

603950, г. Нижний Новгород

ГСП – 459, ул. Салганская, 7 (PIL Оксолин)

RICHTER GEDEON

Zastoupení pro Českou republiku

Na Strži 65

140 00 Praha 4 (PIL Mydocalm)

- **Jména osob**

Утверждено Главным государственным санитарным врачом Российской Федерации *Г.Г. Онищенко*. (PIL Виферон)

Jména osob jsme ponechali v propriích jako poslední, protože jména konkrétních osob, ať už výrobců či majitelů jednotlivých společností, se v příbalových informačních letácích nenachází. Ve zkoumaných textech (českých i ruských) jsme objevili pouze jedno ruské jméno, které je uvedeno jako příklad.

1.2 PODSTATNÁ JMÉNA OBECNÁ (APELATIVA)

Základ příbalových informačních letáků tvoří obecná podstatná jména.

- **Názvy osob podle profesí, zvířat a jiné** – jedná se zejména o názvy: lékař, lékárník, pacient, dospělý, děti, ale také i názvy specialistů (oftalmolog) nebo pacientů trpících nějakou nemocí (u alergiků, u diabetiků) aj.

Дозировка и длительность применения препарата определяется *врачом* индивидуально у каждого *больного*.

У *больных* с печёчной или почечной недостаточностью этот показатель снижается.

Необходимо промыть желудок, принять активированный уголь, *пациентам* необходимо срочно обратиться к *врачу*.

Пациентка должна быть информирована о необходимости консультации *врача* в случае появления следующих симптомов.

Для получения более полной информации просим обращаться к аннотации *производителя*.

Máte-li jakékoli další otázky, zeptejte se svého *lékaře* nebo *lékárníka*.

U *pacientů* s těžší poruchou funkce ledvin, či *pacientů* dialyzovaných *lékař* doporučí nižší dávky.

Přípravek mohou užívat *dospělí*, *mladiství* i *děti* od 1 roku.

Přípravek mohou používat *těhotné ženy* a *kojící ženy* po poradě s *lékařem*.

Sportovci: Lokren obsahuje léčivou látku, která může způsobit pozitivní výsledek testů používaných při antidopingových kontrolách.

V případě plánované operace informujte *anesteziologa*.

Před vyšetřením glaukomou informujte svého *oftalmologa*.

V případě nutnosti zahájení tzv. desenzibilizační léčby u *alergiků*...

Řidičům se nedoporučuje jízda motorovými vozidly v období do 30 minut po použití.

Otologikum (k čištění zevního zvukovodu u *psa* a *kočky*).

V ruských příbalových informačních letácích se vyskytovala dvě typická slova, a to *пациент*, *больной*. V ojedinělém případě jsme objevili i slovo *пациентка*, které bylo užito v léku určeném výhradně pro ženy. V českých informačních letácích se vyskytuje převážně slovo pacient. České ekvivalenty slov *больной* (*netocný*), *пациентка* (*pacientka*) jsme v českých materiálech nezaznamenali, a proto usuzujeme, že se v českých příbalových letácích nepoužívají. V českých textech jsme také zpozorovali různé názvy profesí nebo lidí, kterým jsou léky určeny: anesteziolog, oftalmolog, alergik, sportovec.

V excerpovaných ruských a českých textech jsme také zaznamenali i výskyt **substantivizovaných adjektiv**: у пожилых, у взрослых, у больных, у младистých, у dospělých.

- **Termíny z oblasti anatomie** – jsou názvy lidských orgánů, které je nutné za pomoci léků vyléčit.

При нанесении на *слизистую оболочку* всасывается до 20% препарата.

Метаболизируется в *печени*.

Язвенная болезнь *желудка* и *двенадцатиперстной кишки*.

Нарушения ритма *сердца*.

Возможен тромбоз *сосудов мозга*, поэтому при жалобах на парестезии в *конечностях* и *лице* следует немедленно отменить препарат.

Dále se Algifen nesmí užívat u poruch krvetvorby, při aktivní vředové chorobě *žaludku* či *dvanáctníku*, při závažném onemocnění *jater* a *ledvin*.

Pro užívání při závažném onemocnění *srdce*, vysokém krevním tlaku, mechanickém zúžení *střev*, zvětšení *prostaty* a při glaukomu musí být zvláště závažné důvody.

Přípravek se nesmí užívat vnitřně, nesmí se dostat do *oka* a nesmí se vdechovat.

- **Názvy příznaků a nemocí** se zpravidla nacházejí v obsahových částech, jako jsou např. indikace nebo nežádoucí účinky. Je důležité, aby pacienti zkoumali své příznaky, které se vyskytly během užívání léku, a informovali o nich lékaře, který jim může předepsat alternativní lék, který obsahuje jiné účinné a pomocné látky. Tím se vyvaruje možného zhoršení stavu pacienta.

гепатит, туберкулёз, астма, аллергия, диабет, эпилепсия, сонливость, тахикардия, запор, рвот, галлюцинация, утомляемость, головокружение...

Беременность или подозрение на неё.

Терапия *зуда и крапивницы* различного *генеза*, включая *крапивницу*, сопровождающуюся *лихорадкой*.

třes, křeče, závratě, úzkost, psychóza, zácpa, vyrážka, kopřivka, alergie, epilepsie, deprese, schizofrenie, cukrovka, angína pectoris, pocit sucha, nespavost, podrážděnost...

U pacientů, u kterých se v průběhu léčby vyskytnou příznaky slučitelné s poškozením jater (např. *nechutenství, nevolnost, zvracení, bolest břicha, únava, tmavá moč*), nebo u pacientů, u kterých jsou zjištěny abnormální výsledky jaterních funkčních testů, je třeba léčbu ukončit.

- **Formy léků** – popisují nejenom vnější vzhled (krabička, lahvička), ale také i to, jak lék vypadá. Jedná-li se o tabletu, kapky, sprej nebo mast.

Круглые плоские *таблетки* белого цвета.

Капли для перорального использования.

При заболеваниях можно накладывать давящую повязку с *мазью* Гепароид Лечива. 2 или 4 *блистера* с инструкцией по применению в картонной *коробке*.

Tableta se nechá rozpustit ve sklenici vody a bezprostředně před požitím se obsah promíchá.

Při používání dvou či více očních *mastí* je nutné mezi jejich použitím nechat uplynout alespoň 10 minut.

Sprej ve formě *roztoku* k zevnímu použití.

Lahvička je opatřena dávkovačem, který je poháněn vzduchem.

- **Názvy látek a chemický složek** – se nachází v obsahové části příbalového informačního letáku ve složení, kde jsou napsány nejenom účinné (Loratadinum), ale i pomocné látky (*glycerin, sacharóza, tальк, магния стеарат*)

Вспомогательные вещества: *магния стеарат, тальк, повидон, крахмал кукурузный, лактозу моногидрат*.

Действие препарата основано на блокаде *ацетальдегиддегидрогеназы*, которая участвует в метаболизме этилового спирта.

Pomocné látky: Bílá vazelína, tuk z ovčí vlny (lanolin), bílý vosk, čištěná voda

Obsahuje léčivou látku *diklofenak*, která působí protizánětlivě, tlumí bolest a snižuje zvýšenou tělesnou teplotu.

Není chemicky příbuzný *benzodiazepinům*, *fenothiazinům*, *reserpinu* a *barbiturátům*.

- **Jednotky** v příbalovém letáku označují zejména hmotnost, objem, teplotu, čas nebo v malé míře i metrické jednotky.

Jednotky hmotnosti – udávají, kolik je obsaženo pomocné látky v léku, nebo jak správně dávkovat lék podle hmotnosti pacienta.

г – грамм

кг/кв.м – килограмм на квадратный метр

мг – миллиграмм

мг/сут миллиграмм через суток

g – gram

kg – kilogram

mg – miligram

В 1-й таблетке (250 мг) содержится.

Детям с 6 до 12 лет по 5 мг/сутки.

Не продавайте детям о телесné hmotnosti menší než 20 kg.

Jednotky objemu – udávají, jaké je množství např. kapek v jedné lahvičce.

мл – миллилитр

мл/мин – миллилитр через минуту

ml – mililitr

1 мл препарата содержит 20 капель.

Jednotky teploty – poskytují údaje, při jaké teplotě je důležité lék uchovávat.

°C – stupeň Celsia/ градус Цельсия

Uchovávejte při teplotě do 25 °C.

Препарат следует хранить в сухом, недоступном для детей месте при температуре от 10° до 25°C.

Jednotky času – se užívají při dávkování, tzn., po kolika hodinách lék užívat.
Např. antibiotika Fromilid se užívají po 12 hodinách.

мин - минута

ч – час

Действие препарата начинается через 20 *мин* или через 1 *ч* и сохраняется в течение 24 *ч*.

- **Nejčastěji užívané zkratky**

K větší stručnosti textu autoři často používají zkratky, které vznikají z několikoslovných pojmenování (Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy 1, 1966). V našich textech se objevují zejména zkratky vzniklé z počátečních písmen slov, tj. zkratková slova iniciálového typu.

ЦНС – центральная нервная система

ЖКТ – желудочно-кишечный тракт

АД – артериальное давление

ЛС – лекарственное средство

ЗГТ – заместительная гормональная терапия

КЩС – кислотно-щелочное состояние

CNS – centrální nervová soustava

СÚКЛ – Státní úřad pro kontrolu léčiv

Na základě uvedených příkladů lze vyvodit, že zkratky jsou ve větší míře užívány v ruských příbalových informačních letácích než v českých.

1.3 PODSTATNÁ JMÉNA SINGULARIA TANTUM A PLURALIA TANTUM

- Singularia tantum – jsou podstatná jména, která mají pouze tvar jednotného čísla a lze je dělit na hromadná, látková a abstraktní.

При применении трамала в период лактации необходимо учитывать, что трамадол в незначительном количестве выделяется с грудным *молоком*.

Принимают внутрь по 40 капель один раз в день утром с небольшим количеством *воды*.

Není známo, zda se lék vylučuje do mateřského *mléka*.

Ústní aplikátor omývejte z hygienických důvodů teplou *vodou*.

- Pluralia tantum – jsou podstatná jména, která mají jen tvar množného čísla. Mezi pomnožná patří hlavně podstatná jména, která označují předměty složené ze dvou částí.

Хронические обструктивные заболевание *легких* с признаками дыхательной недостаточности.

Při výrazně snížené funkci *jater* a ledvin.

Vyjměte inhalátor z *úst* a vydechněte si.

Přípravek se používá při léčbě suchého, dráždivého kašle, při akutním (náhle vzniklém) zánětu hrtanu, při zápalu *plic*, plicní a krční tuberkulóze.

Během naší analýzy jsme si povšimli, že v ruském a českém jazyce existují stejná pomnožná jména, jako např. *plice – лёгкие*. Rozdíl nastává u českých slov: ústa (рот), játra (печень) a ledviny (почка), která v ruském jazyce nepatří do skupiny pluralia tantum. Problém nastává u substantiva ledviny, které je v Příruční mluvnici češtiny (1995) řazeno mezi pomnožná substantiva. Toto tvrzení však vylučuje nejenom Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost (2010), kde je užito slovo v jednotném čísle (ledvina), ale i lékařské texty, kde se užívá spojení: Pravá/levá ledvina odešla. Jelikož jenom jedna publikace označuje slovo jako pomnožné substantivum, budeme se přiklánět k tvrzení, že toto substantivum má jednotné číslo i množné číslo, stejně jako tomu je i v ruském jazyce. Je tedy důležité věnovat náležitou pozornost při překladu substantiv skupiny pluralia tantum z ruského jazyka do českého a naopak.

1.4 PODSTATNÁ JMÉNA SLOVESNÁ (VERBÁLNÍ SUBSTANTIVA)

Podstatná jména slovesná jsou dějová jména, která vznikají pomocí různých sufixů od všech sloves. Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy (1966) uvádí, že v českém jazyce se mohou tvořit od sloves vidu dokonavého (poškození) i nedokonavého (podávání). Naproti tomu v ruském jazyce se tvoří podstatná jména slovesná od sloves

dokonavého vidu, ale existuje i varianta, kdy jsou tvořena od sloves obouvidových, např. использование (Školní mluvnice ruského jazyka, 1967).

В этом случае бутылочку перед *применением* следует хорошо встряхнуть.

Сроки и условия *хранения*.

Капли для перорального *использования*.

Vzájemné *působení* s dalšími léčivými přípravky.

Při *požití* Sanorinu-Analerginu je riziko *předávkování*, a to zejména u malých dětí s následujícími příznaky.

Dlouhodobé *podávání* přípravků snižujících otok nosní sliznice může vést k vývoji chronického zánětu a *poškození* sliznice.

U podstatných jmen jsme zkoumali podstatná jména vlastní a obecná. Na základě našeho výzkumu jsme došli k závěru, že v příbalových informačních letácích léčiv převažují podstatná jména obecná.

Propria se vyskytovala pouze v názvech léků, společností, ale také i v názvech států a ulic. Během naší analýzy jsme zjistili, že se v letácích různých léčiv neobjevují konkrétní jména. Výjimku tvořil pouze příbalový informační leták Viferonu. Seznámili jsme se s nejčastěji užívanými apelativy, ať už se jednalo o různé formy léků (tablety, kapky,...), jednotky nebo o názvy nemocí a příznaků.

Také jsme se zabývali i číslem u podstatných jmen (singularia a pluralia tantum) a uvedli jsme několik příkladů.

Kromě jiného jsme objevili i podstatná jména, která se odlišovala svou strukturou. Narazili jsme na několik českých podstatných jmen, jejichž ekvivalenty v ruském jazyce se skládaly z podstatného a přídavného jména:

dvanácterník – *двенадцатиперстная кишка*

sliznice – *слизистая оболочка*

hlasivky – *голосовые связки*

2. PŘÍDAVNÁ JMÉNA (APELATIVA)

Přídavná jména určují vlastnosti substantiv (osob, zvířat, věcí, jevů), se kterými se shodují v rodě, čísle a pádě a podle významu se rozlišují přídavná jména jakostní,

vztahová a přivlastňovací (Česká mluvnická, 1986). V excerpovaných textech se vyskytovala adjektiva jakostní a vztahová. Třetí typ (přivlastňovací) se v našich textech vyskytl pouze v názvu nemoci: Crohnova choroba/Болезнь Крона

a) Jakostní přídavná jména označují charakter předmětu, který se může projevat v různé míře. Je možné je stupňovat. Jakostní přídavná jména v příbalových letácích převážně vyjadřují barvy (*оранжевый*), ale také účinky léků na pacienta (*nejlepší*) nebo různé formy nemocí (*těžká*)

повышенная чувствительность, с *оранжевым* оттенком цвета, *тяжелая* недостаточность, синдром *низкого* выброса, *повышенная* чувствительность, абсорбция *низкая*, ...

u *menších* dětí, *nejlepší* účinek, *obtížné* prořezávání zubů, *drobná* poranění, *přímé* světlo, *zvýšené* pocení, *těžká* forma,...

b) Vztahová přídavná jména jsou odvozená od jiných slovních druhů. Nejrozšířenější je skupina přídavných jmen odvozená od substantiv, a spolu s některými substantivy tvoří terminologická sousloví. Vztahová přídavná jména zejména vyjadřují, jaké mohou být přípravky, látky, potíže, vrstvy, oxidy, skupiny,...

- **Přídavná jména odvozená od substantiv**

фармакотерапевтическая группа, *антигистаминный* препарат, *крахмал кукурузный*, *слизистая* оболочка, *кожные* заболевания, *лекарственная* форма, *торговое* название, *лимонная* кислота, *ревматоидный* артрит, *травматическое* воспаление, *головная/зубная* боль, *сахарный* диабет, *бронхиальная* астма, *лекарственный* препарат, *биологические* свойства, *дезинфекční* přípravek, *potocná/účinná* látka, *indikační* skupina, *choroboplodný* mikroorganismus, *krevní* oběh, *benzoan sodný*, kyselina *citronová*, *plicní* nemoc, *bronchiální/průduškové* astma, *astmatické* potíže, *tělesná* teplota, *vápníkový* kanál, *krevní* tlak, *látková* přeměna, *srdeční* komora, *žaludeční* vřed, *lékařský* předpis, *sodná* sůl, *obalová* vrstva, *vnitřní* orgán, oxid *titaničitý*, oxid *železitý*/ *кремичить* *кремичитý*,...

Kromě jakostních a vztahových přídavných jmen jsme v textech také objevili přídavná jména slovesná a přídavná jména složená.

- **Přídavná jména slovesná** vyjadřují slovesný děj přídavným jménem, zpravidla jsou typická pro ruské texty.

непатентованное название, выраженное действие, повышенная чувствительность, рекомендуемая доза, анкилозирующий спондилит, иммуномодулирующий препарат, оšetřující lékař, nežádoucí účinky, trávící obtíže, rozmazané vidění, potahované tablety, zažívací obtíže, dýchací cesta,

- **Přídavná jména složená:**

двояковыпуклые таблетки, сердечно-сосудистая система, фармакокинетические данные, čtyřprocentní (tříprocentní) roztok

V excerpovaném materiálu se převážně vyskytovala přídavná jména jakostní a vztahová, přičemž ze vztahových převážně přídavná jména odvozená od substantiv. Kromě toho jsme také zaznamenali výskyt přídavných jmen slovesných a složených.

3. ZÁJMENA (PRONOMINA)

Zájmena neoznačují osoby, předměty nebo vlastnosti, ale pouze na ně ukazují (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Význam získávají jenom v nějaké souvislosti. Zájmena se dělí podle jejich významu do několika skupin. I když se v materiálech vyskytly všechny typy zájmen, my se budeme zabírat pouze přivlastňovacími zájmeny (*Váš, svého*), která jsou nejčastější pro české příbalové informační letáky.

- **Přivlastňovací zájmena** – odkazují na lékaře uživatele – *svého* lékaře, *Váš* lékař. Informujte o tom *svého* ošetřujícího lékaře.
Váš lékař má být proto informován o všech onemocněních, kterými trpíte.
Pokud Vám *Váš* lékař řekl, že nesnášíte některé cukry, poraďte se se *svým* lékařem, než začnete tento léčivý přípravek užívat.

Za pomoci přivlastňovacích zájmen (*Váš, svého*) autor textu odkazuje přímo na pacientova lékaře, se kterým má konzultovat užívání léku nebo případné vedlejší účinky, které by se mohly vyskytnout.

U těchto zájmen je velmi zajímavé to, že tento kontakt s pacientem se vyskytuje pouze v českých textech.

4. ČÍSLOVKY (NUMERALIA)

Číslovky určují počet nebo pořadí osob či předmětů. Podle významu se rozlišují číslovky základní, řadové, podílné, násobné, druhové (Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy, 1966). Číslovky mohou být **určité** (vyjádřené konkrétním číslem) nebo **neurčité** (neznámé přesné množství).

4.1 ČÍSLOVKY ZÁKLADNÍ

Základní číslovky vyjadřují počet osob, předmětů a jsou spojovány s podstatnými jmény. V příbalových letácích základní číslovky označují věk pacientů, teplotu, při které se má lék uchovávat, ale i množství účinných látek v jedné tabletě, obsah jedné lahvičky nebo dobu, jak dlouho lék účinkuje.

- **určité**

При нанесении на слизистую оболочку всасывается до 20% препарата.

Температура хранения Фемостона не должна превышать 25 градусов Цельсия.

100 г таблеток покрытых оболочкой по 200 мг.

Дидрогестерон полностью экскретируется почками через 72 часа.

Связь с белками плазмы крови – 99 %.

Проявление фармакотерапевтического эффекта отмечается через 7 – 27 минут после приёма препарата внутрь.

Доза препарата на *один* приём не должна превышать 10 мг.

Дěti ve věku 6 až 12 let.

Uchovávejte při teplotě do 25°C

V následujících případech se Lokren 20 mg nesmí užívat.

30 ml roztoku v umělohmotné nádobce s mechanickým rozprašovačem.

Torecan se obvykle podává *jeden* den.

Je vhodné po vnesení masti do oční štěrbině nechat zavřené oko na 2 – 3 minuty, aby účinná látka neodtekla se slzami a mohla se vstřebávat rohovkou a spojivkou.

- **neurčité** – несколько, několik

Стабильная концентрация в плазме обычно достигается в течение *нескольких* дней.

Může být však užíván i po dobu *několika* dnů.

Vaše inhalační přípravky, užívejte tyto přípravky *několik* minut před inhalací přípravku

4.2 ŘADOVÉ ČÍSLOVKY

Číslovky řadové udávají pořadí předmětů v řadě. V našem případě určují, kdy se mají brát léky, tedy kolik tablet brát *první, druhý, třetí, čtvrtý nebo pátý* den. Vyšší řadové číslovky se v našich materiálech nevyskytovaly, protože přesnější dávkování

po více jak pěti dnech se neuvádějí. Dále také seznamují pacienta, kdy začít s léčbou (при проявлении *первых* признаков).

Рекомендуется начинать лечение сразу при проявлении *первых* признаков поражений кожи и слизистых оболочек.

В течение *первых* двух недель 28-дневного цикла следует принимать ежедневно.

Имеет эффект "*первого* прохождения" через печень

První den se užívají 2 šumivé tablety (800 mg) Antabusu v jedné dávce, další den 1 tabletu (600 mg), *třetí* den 1 tabletu (400 mg), *čtvrtý* a *pátý* den ½ tablety (200mg).

4.3 PODÍLNÉ ČÍSLOVKY

Podílné číslovky se v excerpovaném materiálu pojí s primární předložkou *no*, a vyjadřují, po kolika se věci vyskytují ve skupinách. Určují, kolik je tablet (kapek) v krabičce (v lahvičce). V českých textech se podílné číslovky nevyskytly, proto uvádíme pouze ruské příklady.

При эпизодическом применении – принимают по 1-2 таблетки однократно.

По 10 таблеток в блистере.

4.4 NÁSOBNÉ ČÍSLOVKY

Číslovky násobné označují, kolikrát se opakuje děj. Násobné číslovky v našich textech udávají, jak často/kolikrát denně přípravky užívat. Podle zkoumaného materiálu lze usoudit, že lék lze užívat nejvíce *pětkrát* za den.

Мазь наносят тонким слоем на очаги поражения *3-4 раза* в сутки.

Принимают по 200-500 мг *1-2 раза* в сутки по индивидуальной схеме.

Počáteční dávka je 1 tableta přípravku Asentra *50 jednou* denně.

Oční mast se u dospělých i dětí vnáší do spojivkového vaku nebo nanáší na kůži víček a okolí oka *3 – 5x* za den až do úplného zahojení.

Obvyklou dávkou jsou 2 inhalace *dvakrát* denně po dobu 5 dnů.

V excerpovaných textech se objevily také číslovky ve tvaru zlomků a desetinných čísel, které vyjadřují část celku.

4.5 ZLOMKY A DESETINNÁ ČÍSLA

- **Zlomky**

Ложечка снабжена делениями: $\frac{1}{4}$ - соответствует 1,25 мл сиропа и $\frac{1}{2}$ - 2,5 мл.

Фемостон $\frac{1}{10}$ назначается пациенткам в перименопаузе в низкодозированном циклическом режиме.

Капky užijete s trochou tekutiny ráno, v poledne a večer asi $\frac{1}{2}$ hodiny před jídlem.

- **Desetinná čísla**

После однократного перорального приема дозы 0,5 мг средняя максимальная концентрация составила 7,1 нг/мл.

Период полувыведения составляет в среднем 1,5 – 2,4 часа после однократного приёма...

Každá dávka obsahuje do 0,1 g ethanolu.

5. SLOVESA (VERBA)

Slovesa se řadí mezi ohebné slovní druhy, které se ze sémantického hlediska dělí na **plnovýznamová** a **neplnovýznamová** (Příruční mluvnice češtiny, 1995). Nejčastěji se v excerpovaném materiálu vyskytovala slovesa v přítomném času, oznamovacího způsobu. I když se našly i příklady v minulém a budoucím čase, nemůžeme říci, že se jedná o věty charakteristické pro příbalové informační letáky jak v ruském, tak v českém jazyce.

5.1 NEPLNOVÝZNAMOVÁ SLOVESA

Neplnovýznamová slovesa se spojují s plnovýznamovými slovními druhy. K neplnovýznamovým slovesům se řadí sponová a polosponová slovesa, fázová slovesa a modální slovesa. Pro příbalové informační letáky jsou charakteristická zejména modální slovesa pojící se s infinitivem a vyjadřující nutnost nebo možnost.

Autoři analyzovaných textů se tak snaží uživatele poučit o složení a vlivu léku, jak mají/nemají s přípravkem zacházet nebo jak se zachová v případě výskytu nežádoucích účinků.

- **modální slovesa** jsou především preferována v českých textech. V ruských se naopak užívají modální predikativa. V českých příbalových letácích převládá nutnost (musí/nesmí).

Комбинация дисульфирам- этанол *может* вызвать угнетение сознания, вплоть до комы, сердечно-сосудистый коллапс, невропологические осложнения.

Для обеспечения наибольшей эффективности Ременс *следует* принимать за 30 минут до или через 1 час после приема пищи.

Оční mast *ма* дезинфекční vlastnosti.

Strava *нема* vliv na účinnost přípravku.

Пřípravek se *несм*í používat po uplynutí doby použitelnosti vyznačené na obalu.

Пřípravek *му*sí být uchováván mimo dosah dětí.

Na trhu *нему*sí být všechny velikosti balení.

5.2 PLNOVÝZNAMOVÁ SLOVESA

- **Slovesa z hlediska výzvolné modality**

Výzvolná modalita může být podle H. Flídrové (2006) vyjádřena pěti způsoby:

„a) Imperativem - *Чтѐте! Чумаѐте!*

b) Indikativem – *Никдо неописuje! Хватум!*

c) Kondicionálem – *Ты бы, Костя, помолчал!*

d) Infinitivem – *Тебе бы сесть!*

e) Neslovesně – *Бертук, кресло!*“

V našich textech se vyskytly pouze dva slovesné tvary, a to imperativ a infinitiv.

- **Imperativ** ve tvaru 2. os. pl. je nejčastější způsob vyjádření výzvolné modality u příbalových letáků. V ruských textech jsme nezaznamenali výzvolnou modalitu vyjádřenou imperativem.

Ponechte si příbalovou informaci pro případ, že ji budete potřebovat přečíst znovu.

Bude-li Vám lékař předepisovat jiné léky, *oznamte* mu, že používáte Stopangin.

Informace pro použití, *čtěte* pozorně!

Používejte pouze do data vyznačeného na obalu.

Při předávkování nebo náhodném požití tablet dítětem *vyhledejte* lékaře.

Při užívání přípravku se přesně řiďte doporučením lékaře.

Neužívejte tento lék ve vyšší dávce nebo častěji, než vám doporučil lékař.

- **Infinitiv** – infinitiv se užívá od sloves, která vyjadřují zákaz (Nepoužívat vnitřně!, Не применять по истечении...) nebo příkaz (Přípravek uchovávat..., Хранить в местах...). V českých materiálech se vyjádření výzvolné modality infinitivem vyskytuje zřídka, naopak v ruských textech často.

Хранить при температуре не выше 25°C.

Хранить в местах, недоступных для детей.

Перед употреблением *взбалтывать!*

Не *применять* по истечении срока годности, указанного на упаковке.

Не заморживать.

Не применять гель без консультации врача детям до 12 лет.

Не допускать попадания лекарственного средства в глаза, на слизистые оболочки и открытые раны.

Пřípravek *uchovávat* při teplotě 10-25°C.

Хранит před vlhkem.

Непoužívat vnitřně!

V excerpovaných materiálech se vyskytly pouze dva způsoby vyjádření výzvolné modality: imperativ a infinitiv. Pro ruské příbalové informační letáky je typické užívání infinitivu (*хранить, взбалтывать*). V českých textech návodových naopak převažuje výzvolná modalita vyjádřená imperativem 2. os. pl. Vyskytl se i příklad s infinitivem, s pomocí kterého je vyjádřen přísný zákaz (*Непoužívat* vnitřně!).

Texty zabývající se informacemi o lécích seznamují se složením, způsobem dávkování nebo s vedlejšími účinky jednotlivých léků, proto zde má vysoké zastoupení oznamovací způsob.

- **Oznamovací způsob**

Аллергические кожные реакции *встречаются* редко.

Обладает противирусной активностью в отношении вируса гриппа,...

Препарат *не влияет* на способность к вождению автомобиля и управлению механизмами.

Účinky *se mohou navzájem ovlivňovat*.

Nezpůsobuje ospalost.

Lokren *se užívá* při léčbě vysokého krevního tlaku mírné až středně těžké formy.

V excerpovaném materiálu jsme zaznamenali výskyt dvou slovesných časů (přítomného a minulého), i když v různé míře. Velkou část zaujímala skupina sloves v přítomném času, protože výrobce informuje, jak lék užívat. Minulý čas (např.: Случаи передозировки до настоящего времени *не были* зарегистрированы. Pokud jste nedopatřením *užil(a) více* přípravku...,) je užit v několika málo příkladech, proto minulý čas nelze počítat za charakteristický pro příbalové informační letáky léčiv.

- **Přítomný čas**

В организме не *кумулярует* и *выводится* в основном почками в течение суток.

При одновременном приеме с Маалоксом *снижается* всасывание антибиотиков тетрациклинового ряда.

Препарат *метаболизируется* в печени, основные метаболиты *обладают* незначительным фармакологическим действием.

Torecan *se používá* jako účinný lék k léčbě a prevenci zvracení, které doprovází různá onemocnění.

Tablety *se polykají* celé, nerozkousané a *zapíjejí se* trochou tekutiny.

Vylučovací poločas *činí* u dospělých 20 hodin.

V textech jsme se setkali i s oběma typy slovesného rodu. Jedná se o rod **činný** (původcem děje je podmět) a **trpný** (činitelem děje není podmět), který převažuje v českých textech.

- **rod činný**

Детям дозировку *определяет* лечащий врач.

Кларитин быстро *всасывается* в желудочно-кишечном тракте.

Пřesné dávkování *určí* lékař

Doba použitelnosti *se vztahuje* k poslednímu dni uvedeného měsíce.

Пřípravek *mohou užívat* dospělí, mladiství i děti od 1 roku.

- **rod trpný**

Не установлена безопасность применения препарата у лиц моложе 18 лет.

Взаимодействия Иммунала с другими лекарственными средствами не *отмечалось*.

Сок эхинацеи пурпурной *рекомендуется* для усиления неспецифической иммунного отклика при общих бактериальных и вирусных инфекциях.

Не выявлено.

Пřípravek *není určen* pro aktivní sportovce.

Nežádoucí účinky *nejsou popsány*.

Bezpečnost a účinnost Lokrenu u dětí *nebyla dosud stanovena*.

Pouze v ruských textech jsme zaznamenali výskyt **přítomného přechodníku**, který vyjadřuje aktuální děj s dějem přísudkového slovesa. (Příruční mluvnice češtiny, 1995).

- **Přítomný přechodník**

Обладает противовирусной активностью в отношении вируса, *блокируя* места связывания вируса с поверхностью клеточной мембраны,...

Оказывает также адсорбирующее и обволакивающее действие, *уменьшая* влияние повреждающих факторов на слизистую оболочку.

6. PŘÍSLOVCE (ADVERBIA)

Adverbia jsou v Příruční mluvnici češtiny (1995) řazena mezi neohebné slovní druhy, které určují průvodní okolnosti děje. Podle významu se dělí na příslovce místa, času, způsobu, míry a příčiny. Pro ruské a české analyzované texty jsou typická zejména příslovce času, ale i příslovce míry nebo způsobu.

- **Příslovce času** – v příbalových letácích nejčastěji vyjadřují, kdy užívat lék (*ежедневно, denně, současně, okamžitě*).

Редко: тошнота, запор

Обычная средняя доза составляет *ежедневно* 120-240 мг.

Účinky přípravku SPIROPENT a účinky jiných *současně* užívaných léků se mohou navzájem ovlivňovat.

U ostatních se podává až 8 tablet *denně*.

Interakce nejsou *dosud* známy.

Jestliže k tomu dojde, je nutné *okamžitě* vyhledat lékaře.

Přečtěte si pozorně celou příbalovou informaci *dříve*, než začnete tento přípravek používat.

- **Příslovce míry** – určují, jak veliký mají účinek nebo po jaké nejkratší/nejdelší době brát další lék.

Гемодиализ и форсированный диурез *мало* эффективны.

1 tableta podle potřeby až 4x *denně*, s časovým odstupem mezi jednotlivými dávkami *nejméně* 4 hod.

- **Příslovce způsobu** – upozorňují na důležité informace: *осторожно, pozorně*

Мазь наносят тонким слоем на очаги поражения 3-4 раза в сутки и *осторожно* втирают...

Přípravek je *dobře* snášen, pouze u citlivých jedinců se mohou vyskytnout kožní reakce.

Informace pro použití, čtěte *pozorně!*

- **Predikativní příslovce** (*должен, необходимо, надо, можно*) – jsou upřednostňována v ruských textech, na rozdíl od českých, které preferují modální

slovesa. Predikativní příslovce v našich textech vyjadřují nutnost a možnost, ale převládá nutnost.

Как результат этого, доза теофиллина *должна* быть скорректирована.

В период лечения *необходимо* воздерживаться от занятий потенциально опасными видами деятельности.

Иммунал капли *можно* принимать без перерыва не более 8 недель.

При необходимости курс лечения *можно* повторить через 1 месяц после консультации с врачом.

Больным с нарушениями функции печени сертралин *нужно* назначать с осторожностью

7. NEJČASTĚJŠÍ PŘEDLOŽKOVÁ SPOJENÍ

Předložky patří mezi neohebné slovní druhy. Pojí se s určitým pádem a vyjadřují vztahy podstatných jmen, zájmen nebo i číslovek. Podle toho, jak předložky vznikly, se dělí na primární a sekundární.

Zde uvedeme nejtypičtější předložková spojení užívaná v příbalových informačních letácích.

7.1 SLOVNÍ SPOJENÍ S PŘEDLOŽKAMI PRIMÁRNÍMI

Primární předložky mají pouze význam předložky. Následující slovní spojení jsou seřazena podle abecedního pořádku předložek.

bez doporučení lékaře, krvácení *do* zažívacího traktu, užívá se *k* léčbě, vyznačené *na* obalu, informujte se *o* lécích, *od* novorozeneckého věku, *po* užití dávky, *podle* postupu doporučeného lékařem, *pro* poruchy systému, působí *proti* kašli, *před* prvním použitím, *při* léčbě tlaku, poraďte se *s* ošetřujícím lékařem, léčby *u* alergiků, *v* nedávné době, *ve* vzácných případech, krvácení z nosu

без рецепта, *в* период между родами, помещают *во* флакон, предназначен для применения, возраст *до* 2-х лет, повышенная чувствительность *к* компонентам препарата, условия отпуска *из* аптек, оказывает влияния *на* действительность, предупредить *об* опасности, *по* истечении срока, *при* хронических болезнях, *при* передозировке, проходит *под* контролем, взаимодействие *с* другими лекарственными средствами, *у* лиц пожилого возраста, *через* 12 часов

7.2 SLOVNÍ SPOJENÍ S PŘEDLOŽKAMI SEKUNDÁRNÍMI

Sekundární předložky vznikají z jiných slovních druhů. Následující příklady jsou seřazeny podle abecedního pořádku.

během užívání přípravku, interval *mezi* dávkami, uchováván *mimo* dosah dětí, užívat *podle* návodu, *včetně* starších pacientů, *v důsledku* protilátkových reakcí, *v průběhu* léčby, odolná *vůči* žaludeční šťávě, *vzhledem k* chybějícím údajům, *za účelem* vyšetření *вокруг* него 2-3 раза в сутки, *во время* беременности, *внутри* таблетки, *вследствие* резорбтивного действия, *в течение* 2-3 недель, в дозах *выше* 150 мг/сут, *около* 80 % препарата, *по мере* дальнейшего применения препарата, *после* еды, *свыше* 50-80мл водки, *спустя* 1-2 недели

Pro příbalové informační letáky jsou typické jak primární, tak sekundární předložky. V těchto textech existují slovní spojení s předložkami, které se objevují v každém letáku. Jedná se zejména o slovní spojení typu: bez doporučení lékaře, uchovávat mimo dosah dětí, vyznačené na obalu, во время беременности, по истечении срока, 3 раза в день a další.

ZÁVĚR

Rozdíly mezi ruským a českým příbalovým letákem (PIL) jsou:

- ruský PIL má pouze jednu podobu – rozdělení do „kategorií“ podle obsahu, ale české mají dvě podoby – první je shodná s ruskou, druhá obsahuje šest základních otázek, které jsou dále rozvedeny
- ruský PIL obsahuje, na rozdíl od českého, také „kategorie“ evidenční číslo, farmakoterapii, ATC-klasifikaci, dobu spotřeby/trvanlivosti a způsob získání léku (u českých PILů je doba trvanlivosti uvedena na krabičce léku)
- v českých příbalových letácích se vyskytla substantiva *ústa (pom)*, *játra (печень)*, která patří k pomnožným substantivům, ale v ruštině mají tvar jednotného i množného čísla
- česká substantiva *dvanáctník*, *sliznice*, *hlasivky* mají ekvivalenty v ruském jazyce tvořeny z podstatného jména a přídavného: *двенадцатиперстная кишка*, *слизистая оболочка*, *голосовые связки*.
- v ruském PILu se vyskytovala substantiva *пациент*, *больной*, *пациентка* na rozdíl od českého, ve kterém jsme zaznamenali pouze slovo *pacient*. Synonymum slova *pacient* – *nemocný* se v českých příbalových letácích nevyskytlo.
- v českých materiálech se užívají přivlastňovací zájmena *Váš*, *svého*, která se v ruských nevyskytovala
- v ruských příbalových letácích se užívají přechodníky v přítomném čase (*уменьшая*)
- v ruských textech je výzvoová modalita vyjádřena pouze infinitivem (*хранить*) a v českých letácích je výzvoová modalita vyjádřena především imperativem 2.os. pl. (ponechte si) zřídka infinitivem (Nepoužívat vnitřně!)
- v ruských textech je nutnost vyjádřena predikativními příslovci, v českých textech je možnost vyjádřena pomocí modálních sloves

SHRNUTÍ

V této bakalářské práci jsme se zabývali jazykovou analýzou ruských a českých příbalových informačních letáků u léčiv. Práci jsme rozdělili na dvě části – teoretickou a praktickou. Úkolem této práce bylo v praktické části porovnat ruské a české příbalové informační letáky léčiv a určit rozdíly mezi těmito texty a poukázat na problémy, které by se mohly vyskytnout při překladu.

Jedním z prvních rozdílů, kterých si všimneme u ruských, a českých příbalových letáků je jejich struktura. Ruské příbalové letáky mají pouze jednu podobu, na rozdíl od českého, který má dvě. Prvním je rozdělení do několika „kategorií“ – shodné pro ruské i české – a rozdělení podle otázek, které jsou zveřejněny na začátku letáku – pouze české. Ruské příbalové letáky obsahují oproti českému několik „kategorií“ navíc. Jedná se o: evidenční číslo, farmakoterapii, ATC-klasifikaci, datum spotřeby/trvanlivosti a způsob získání léku

V nejrozsáhlejší části naší práce jsme porovnali ruské a české informační letáky u léků z hlediska použití slovních druhů, které jsou typické pro tyto informační letáky. U těchto slovních druhů jsme se zabývali jejich lexikálně-morfologickým významem. V excerpovaných ruských a českých textech se především vyskytovala podstatná jména, ale rozsáhlou oblast zaujímal také přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, příslovce a předložková spojení.

V rámci podstatných jmen jsme velkou pozornost věnovali skupině pluralia tantum. V obou jazycích se vyskytovala podstatná jména, která patří mezi pluralia tantum, jako např.: *plíce* – *лёгкие*. Avšak ne všechna pomnožná substantiva v českém jazyce existují i v ruském. Například slova *játra* (*печень*), *ústa* (*рот*) jsou pomnožná pouze v českém jazyce. Problematickým slovem se stalo substantivum ledviny, které je v Příruční mluvnici češtiny uváděno jako pomnožné. Jelikož slovníky spisovné češtiny uvádějí tvar jednotného čísla – ledvina, soudíme, že ledviny nepatří mezi pomnožná substantiva, stejně jako tomu je i v ruštině. Toto tvrzení je podloženo nejenom na základě dalších gramatik češtiny, ve kterých ledviny nejsou uvedeny jako pomnožná substantiva, ale také na základě odborných článků, kde je uváděno slovní spojení: *pravá/levá ledvina*.

Další významnou oblastí naší analýzy se staly názvy profesí, osob nebo zvířat (*anesteziolog, lékař, pacient, pes, больной, врач...*). V ruských textech se vyskytují

kromě slova *пациент* (*pacient*) i výrazy *больной*, *пациентка*, se kterými jsme se v českých textech neseznámili. Kromě toho jsme objevili i několik českých podstatných jmen, jejichž ekvivalenty v ruském jazyce tvoří podstatná jména a přídavná jména: *dvanaátník* - *двенадцатиперстная кишка*, *sliznice* - *слизистая оболочка*.

Zájmena v našich textech nevytváří velkou skupinu typickou pro analyzované texty. Zjistili jsme, že přivlastňovací zájmena (*Váš*, *svého*) jsou typická pro české informační letáky, protože zachycují kontakt s pacientem. Je důležité, aby se při překladu z českého textu do ruského překladatel vyvaroval zájmen *Váš*, *svého*.

U sloves jsme se zaměřili na plnovýznamová slovesa z hlediska výzvolné modality. V příbalovém letáku je výzvolná modalita vyjádřena infinitivem nebo imperativem. V ruských textech převládá vyjádření modality infinitivem, kdy slovesa mohou vyjadřovat příkaz (*Хранить* при температуре не выше 25°C) nebo zákaz (*Не применять* по истечении...). V českých textech se vyskytuje způsob imperativní, kdy slovesa jsou ve tvaru 2. os. pl. (*Ponechte* si příbalovou informaci...), ale také infinitivní (strohý příkaz – *Nepoužívat* vnitřně!, zákaz - *Хранит* před vlhkem). V českých textech převládá, na rozdíl od ruských, způsob imperativní.

V ruských příbalových letácích se také vyskytly i přechodníky v přítomném čase (např.:...*обволакивающее действие, уменьшая влияние повреждающих*...)

Další rozdíl jsme zaznamenali u modálních sloves (*mít*, *muset*), která jsou preferována v českém jazyce: Na trhu *nemusí být* všechny velikosti balení. U modálních sloves převládá vyjádření možnosti. V ruském jazyce naopak je upřednostňováno užití predikativních příslovcí (*необходимо*, *можно*, *должен*), které mají zejména význam nutnosti - Как результат этого, доза теофиллина *должна* быть скорректирована. В период лечения *необходимо* воздерживаться...

Přestože náš jazykový materiál činilo 60 příbalových informačních letáků, doufáme, že se nám podařilo ukázat hlavní problematiku zkoumaného textu, aby naše poznatky mohly pomoci při překladu podobných textů.

РЕЗЮМЕ

Данная бакалаврская работа посвящена языковому сравнительному анализу русских и чешских показаний к применениям лекарств. Предлагаемую тему мы выбрали, потому что лекарства помогают выздоровлению. Неотъемлемой частью упаковок лекарств являются показания к применению, содержащие важную информацию для использования. Без прочтения информации неправильное использование лекарства может нанести ущерб пациенту.

Данная работа состоит из двух основных частей – теоретической и практической. В теоретической части мы познакомимся с инструкциями по применению лекарственных препаратов; в практической части мы проведем лексико-морфологический анализ русских и чешских текстов. Главными источниками теоретической части являются следующие публикации: F. Perlík: *Základy farmakologie - Klinická a speciální farmakologie*, H. Flídrová: *Interpersonální a masová komunikace*, H. Flídrová – *Na okraj kategorie imperativnosti*, J. Světlá: *Prolínání odborného a publicistického stylu v textech návodových* и другие.

Из первой главы мы узнали, что показания к применению можно найти не только в самих упаковках лекарств, но также и в Интернете или в справочниках для врачей и фармацевтов. Лекарства можно разделить на три группы: лечебное средство, предназначенное для людей, ветеринарное лечебное средство (предназначенное для животных) и коллективное лечебное средство.

Вторая глава теоретической части описывает главные отличия русских и чешских показаний к применению друг от друга. Чешские инструкции к применению лекарств состоят из названия, фармакологической группы, состава, описания, индикации. Далее мы можем здесь найти информацию, касающуюся противопоказаний, побочных эффектов, взаимодействия с другими лекарственными препаратами, способа применения и дозы, осторожности, предупреждения, даты последней ревизии, формы выпуска и название организации и производителя. Все вышеперечисленные составляющие, кроме даты последней ревизии, также являются составляющей русских инструкций по применению. Кроме всего перечисленного выше в русской инструкции можно найти также регистрационный номер лекарства, фармакотерапевтическую группу, код АТХ, срок годности (тогда как у чешских он стоит на упаковке) и форму выпуска,

а также условия отпуска из аптек. В русских текстах мы видим больше «категорий», но не больше информации. В чешских лекарствах эта информация находится в инструкции к применению или на упаковке, как правило, не имея точного места ее нахождения. Чешские инструкции имеют ещё второй взгляд, где отвечают на шесть основных вопросов, касающейся лекарства. Инструкции по применению лекарств могут также отличаться размером, так как некоторые из них содержат еще и рисунки или таблицы с точным дозированием.

В следующих частях предоставлена характеристика публицистического и научного стилей и их главные черты. Далее работа занимается побудительной модальностью в инструкциях по применению, где мы занимаемся отношениями между оратором и адресатом и со способами выражения повелительного предложения, прежде всего с императивом и инфинитивом. Последняя глава теоретической части описывает характеристику массовой коммуникации и различные виды социальной коммуникации. На основе социального деления коммуникации, мы сделали вывод, что в показаниях к применению проявляется коммуникация опосредствованная, массовая, языковая и неадресная.

Целью практической части данной работы было сопоставить русские инструкции по применению лекарств с чешскими и выяснить, какие части речи преобладают в тех и других инструкциях. Далее мы поставили себе цель определить отличия и обнаружить возможные проблемы, которые могут появиться при переводе с русского языка на чешский и наоборот. Исходя из результатов классификации, мы обнаружили, что в изучаемых текстах встречаются все части речи, кроме междометий. В изучаемом языковом материале преобладают имена существительные, далее часто встречаются имена прилагательные и глаголы. Кроме основных частей речи мы рассматривали также местоимения, числительные, наречия и частые предложные словосочетания. Источниками для практической части стали русские и чешские публикации: *Průruční mluvnice ruštiny pro Čechy I.*, *Průruční mluvnice češtiny*, *Mluvnice češtiny a Русская грамматика I.*

Имена существительные мы разделили на собственные и нарицательные. Мы узнали, что в наших текстах преобладают нарицательные существительные. Собственные же проявляются, в основном, как адреса производителей, точнее стран, городов, областей и улиц (напр. *Чешская Республика*, *Нěмецко*), нередко как названия лекарств (*Ременс*, *Algifen*) или как названия производителей

(ООО Ферон, Zentiva, a.s.). На одном из примеров мы нашли конкретное имя (Онищенко), но в целом имена в нашем языковом материале не употребляются. Большой группой существительных являются нарицательные имена существительные, состоящие в нашей работе из нескольких категорий. Самой главной являются наименования профессий (*врач, больной, производитель, lékař, lékárník, pacient, ...*). Здесь мы обнаружили, что в русских текстах, употребляется слово *пациент*, а также его варианты *больной* или *пациентка*. В чешских инструкциях по применению используется лишь *pacient*, другие варианты (*netoční, pacientka*) не встречаются. В чешских текстах, однако, преобладает наименование профессий или лиц, которым лекарства предназначены: *anesteziolog, oftalmolog, alergik, sportovec*, и т.д. Мы также обнаружили частое использование субстантивированных прилагательных: *у пожилых, у взрослых, у больных, u dospělých, u mladistvých*.

Другими «категориями» нарицательных существительных являются: термины из области анатомии (*сердце, prostata*), симптомы и названия заболеваний (*утомляемость, křeče*), формы лекарств (таблетки, *lahvička*), названия веществ (*магния стеарат, vazelína*), единицы (*мл, °C*) и сокращения (*ЖКТ, CNS*).

В изучаемых русских и чешских текстах появились слова групп *singularia tantum* (*вода, mléko, voda*) и *pluralia tantum* (*лёгкие, játra, ústa...*). Некоторые *pluralia tantum* являются сходными для обоих языков (*лёгкие – plíce*), а большинство встречается лишь в чешском языке *ústa (рот), játra (печень)*. Одной из проблем является чешское существительное *ledviny*, которое в публикации *Příruční mluvnice češtiny* приведено как *pluralia tantum*, но в остальных уже нет. На основе словарей литературного чешского языка и научных медицинских статей (*pravá/levá ledvina*), где встречается форма единственного числа (*ledvina*), мы заключаем, что данное существительное не принадлежит к группе *pluralia tantum*.

В анализированных текстах в большом количестве появлялись отглагольные имена существительные, образующиеся в чешском языке от глаголов совершенного или несовершенного вида. В инструкциях по применению, тем не менее, встречаются существительные, образованные только от глаголов несовершенного вида (к примеру: *vzájemné působení s dalšími léčivými přípravky, dlouhodobé podávání přípravků...*). В русском языке они также образуются от глаголов совершенного вида (*сроки и условия хранения.*), иногда и от двувидовых глаголов (*капли для перорального использования.*). Интересным

явлением являются чешские существительные *dvanáctník*, *sliznice*, которые на русском языке состоят из существительного и прилагательного – *двенадцатиперстная кишка*, *слизистая оболочка*.

В рамках изучения встречающихся имен прилагательных мы выделили две основные группы – качественные (*тяжелая* недостаточность, *nejlepší účinek*, *těžká forma*) и собирательные, преобладающие в инструкциях по применению. Они образованы, прежде всего, от существительных (*лекарственная* форма, *лимонная* кислота, *dezinfekční přípravek*, *oxid titaničitý*), выражающих, какие могут быть средства, вещества, оксиды, группы и т.д. В некоторых примерах нам встретились составные прилагательные (*двомяковыпуклые*, *čtyřprocentní*), а также причастия настоящего времени (*рекомендуемая* доза, *иммуномодулирующий* препарат, *trávicí potíže*, *ošetřující lékař*). У местоимений мы обратили внимание лишь на чешские притяжательные местоимения (*Váš*, *svého*), так как с их помощью автор текста ссылается прямо к врачу лечащему пациента, с которым последний должен консультироваться по поводу использования лекарства или взаимодействия данного лекарства с другими препаратами. Важным фактором является использование и перевод местоимений *Váš*, *svého*, на русский язык. Переводчику следует избегать этих местоимений в русском языке, так как они употребляются лишь в чешских инструкциях по применению лекарственных препаратов.

Среди имен числительных мы выделили количественные, порядковые, разделительные, кратные, десятичные числа и дроби. Большую часть занимают количественные, в наших текстах представленные определенными и неопределенными (*несколько*, *několik*). В русских и чешских текстах они могут выражать возраст пациента (*6 až 12 let*), температуру тела (не должна превышать 25 градусов Цельсия), количество действительных веществ в одной таблетке (*20 mg*), объем флакона (*30 ml roztoku v nádobce*) или время действия препарата (*7-20* минут). Порядковые числительные в наших текстах определяют количество (сколько таблеток принимать первый, второй и последующие дни). В инструкциях по применению не встречается точная дозировка после пяти дней использования (в течение *первых* двух недель, *první den se užívají 2 šumivé tablety v jedné dávce* и т.д.). Разделительные числительные мы обнаружили лишь в русском материале (по *10* таблеток в блистере), где они обозначают сколько таблеток (капель) содержится в одной упаковке (в одном флаконе). Можно сказать,

что разделительные числительные являются нетипичными для чешских инструкция по применению лекарств. Кратные числительные информируют, сколько раз в день использовать то, или иное лекарство (3-4 раза, *dvakrát*), десятичные числа (1,2 часа, 0,1 g ethanolu) и дроби (Фемостон 1/10 назначается..., 1/2 hodiny) говорят нам о том, какая доля вещества содержится в лекарстве.

В изучаемом тексте по частоте использования глаголы занимают второе место. В обоих языках нам встретились полнозначные и неполнозначные глаголы, как правило, в форме повествовательного наклонения (аллергические кожные реакции встречаются редко, *nezpůsobuje ospalost*), а также в форме настоящего времени (препарат не *влияет* на способность, *Lokren se užívá* и т.д.). В нескольких примерах встретились также глаголы в форме прошедшего времени (не *были* зарегистрированы, *nedopatřením užil(a) více přípravku*). Кроме того, мы заметили, что в русских текстах использованы также деепричастия настоящего времени (*обволакивающие* действие, *уменьшая* влияние повреждающих).

У полнозначных глаголов, прежде всего, мы занимались глаголами с точки зрения побудительной модальности, точнее императивом и инфинитивом. В русских текстах преобладает инфинитивный способ. Глаголы здесь могут выражать строгий приказ (*хранить* при температуре не выше 25°C) или запрещение (не *применять* по истечении срока годности, указанного на упаковке). В чешском языке побудительная модальность также выражена инфинитивом – *Nepoužívat vnitřně!* (строгий приказ), *Chránit před vlhkem.* (запрещение). Императив в форме второго лица множественного числа является самым частым способом выражения побудительной модальности в чешских инструкциях по применению (Informace pro použití, *čtěte pozorně!* Při užívání přípravku se přesně *řid'te* doporučením lékaře.). В русских текстах данный способ выражения нам не встретился.

Среди неполнозначных глаголов мы занимались модальными глаголами. Типичными для изучаемых нами текстов являются русские модальные глаголы *следовать*, *мочь* и чешские глаголы *mít*, *musí/nesmí*, выражающие вместе с инфинитивом необходимость или возможность. В инструкциях по применению лекарственных препаратов преобладает выражение возможности. Модальные глаголы чаще встречаются в чешском языке, чем в русском. В русском языке для выражения необходимости и возможности используется модальный предикатив (предикативные наречия).

Из неизменяемых частей речи мы анализируем наречия и предлоги (предложные словосочетания). Наречия в изучаемых текстах выражают время (*ежедневно, denně, současně*), меру (*мало, nejméně*) и образ действия (*осторожно, rozorně, dobře*). Главными являются предикативные наречия *должен, необходимо, можно*, которые в изучаемых нами текстах выражают необходимость (в период лечения *необходимо* воздерживаться, доза теофиллина *должна* быть скорректирована) и возможность (капли Иммунал *можно* принимать без перерыва не более 8 недель), которая преобладает.

В инструкциях по применению мы также обратили внимание на наиболее частые предложные словосочетания. Как в русских, так в чешских инструкциях преобладают предложные словосочетания с примарными (*без рецепта, по истечении срока, через 12 часов, у лиц пожилого возраста, bez doporučení lékaře, vyznačené na obalu, působí proti kašli, při léčbě tlaku* и т.д.) и секундарными предлогами (*во время беременности, в течение 2-3 недель, после еды, během užívání přípravku, mimo dosah dětí, v průběhu léčby*). Последние в наших текстах встречались довольно редко.

Анализированные русские и чешские материалы мы выбирали из упаковок лекарств, а также из Интернета. В конце данной бакалаврской работы мы составили приложение, куда поместили рисунки нескольких чешских и русских инструкций по применению лекарственных препаратов.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Bauer, J., Leška, O. a kol.: Školní mluvnice ruského jazyka, SPN, Praha, 1968.
2. Barnetová, V. a kol.: Русская Грамматика 1., Academia, Praha, 1979.
3. Bezděk, J. a kol.: Пособие по лексикологии русского литературного языка, Praha, 1974.
4. Čechová, M. a kol.: Současná stylistika, NLN, Praha, 2008.
5. Филин, Ф. П.: Русский язык: энциклопедия, Издательство Советская энциклопедия, Moskva, 1979.
6. Flídrová, H.: Interpersonální a masová komunikace, In.: Slavica Olomucensia.4., SPN, Praha, 1982.
7. Flídrová, H.: Na okraj kategorie imperativnosti. In.: Rossica Olomucensia XLV (za rok 2006), Olomouc, 2007, s. 35-40.
8. Flídrová, H.: Rozkazovací věty z hlediska sémantického. In.: Slavica Lublinensia et Olomucensia, Lublin, 1977, s. 149-157.
9. Flídrová, H.: Sociolingvistické a psycholingvistické aspekty dialogu a polylogu v ruštině, SPN, Praha, 1989.
10. Havránek, B., Jedlička, A.: Česká mluvnice, SPN, Praha, 1986.
11. Havránek, B. a kol.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I., SPN, Praha, 1966.
12. Исаченко, А. В.: Грамматический строй русского языка в сопоставлении со словацким, Том I., Морфология, Издательство Словацкой Академии наук, Bratislava, 1954.
13. O lécích.cz. [online]. [cit. 2012-01-15]. URL: <<http://www.olecich.cz/encyklopedie/jake-jsou-zakladni-typy-leku>>.
14. Perlík, F.: Základy farmakologie - Klinická a speciální farmakologie, vydalo nakladatelství Galén a nakladatelství Karolinum, Praha, 2005.
15. Petráčková, V., Kraus, J. a kol.: Akademický slovník cizích slov. I. díl, A-K, 1. vyd. Academia, Praha 1995.
16. Poštolková, B. a kol.: O české terminologii, Academia, Praha, 1983.
17. Příruční mluvnice češtiny, (editoři: Karlík, P., Nekula, M., Rusínová, Z.), NLN, Praha, 2008
18. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, Academia, 2010
19. Skolak.profitux [online]. [cit. 2012-01-18]. URL: <<http://www.skolak.profitux.cz/dokumenty/Indikacni.doc>>.

20. Světlá, J.: Prolínání odborného a publicistického stylu v textech návodových. In: Termina 2000, Galén, Praha, 2001, s. 295-303.
21. Svobodová, H.: Imperativnost a rozkazovací věty. In.: Československá rusistika 17, 1972, s. 58-65.
22. Vokurka, M., Hugo, J. a kol.: Praktický slovník medicíny, Maxdorf, Praha, 1998.
23. Wikipedia.org. [online]. [cit. 2012-02-05]. URL: < <http://www.wikipedia.org/>>.
24. Zdravě.cz. [online]. [cit. 2012-01-15]. URL: <<http://vysetreni-a-leky.zdrave.cz/>>.
25. Zdravá-rodina.cz. [online]. [cit. 2012-01-15]. URL: <http://www.zdrava-rodina.cz/med/med1100/med1100_12.html>

EXCERPOVANÉ MATERIÁLY

1. Algifen (tablety)
2. Asentra 50/100 (tablety)
3. Berodual (inhalátor)
4. Claritine (tablety, sirup)
5. Framykoin (mast)
6. Jodisol spray
7. Kinedryl (tablety)
8. Kodynol (tablety)
9. Lexaurin 1,5/3 (tablety)
10. Lokren 20 mg (tablety)
11. Mirzaten 15 mg/30 mg/45 mg (tablety)
12. Moduretic (tablety)
13. Muconasal plus (nosní sprej)
14. Mydocalm 150 mg (tablety)
15. Myogit 25/50 (tablety)
16. Nimesil (tablety)
17. Olfen gel
18. Olvexya 37,5 mg/75 mg/150 mg (tablety)
19. Ophthamo-azulen (oční mast)
20. Ophthamo-septonex (oční kapky)
21. Ophthamo-septonex (oční mast)
22. Otifree sol.
23. Panadol Plus Grip (tablety)
24. Paralen 500 (tablety)
25. Sanorin - Analgerin (oční a nosní kapky)
26. Septonex (sprej)
27. Spiropent (tablety, sirup)
28. Symbicort turbuhaler (inhalátor)
29. Torecan (tablety, čípky)
30. Tramal (kapky)

1. Асентра. [online], [cit. 2012-02-10]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/psihoanaleptiki/asentra.html>>
2. Амоксиклав. [online], [cit. 2012-02-11]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/sistemnye-antibakterialnye/amoksiklav.html>>
3. Верал. [online], [cit. 2012-02-15]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/kostno-myshechnye-mestnye/veral.html>>
4. Виферон (мазь)
5. Гентамицин мазь. [online], [cit. 2012-02-11]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/dermatologiya-antibiotiki/gentamicin-maz.html>>
6. Дарвилол. [online], [cit. 2012-02-03]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/psiholepticheskie/darvilol.html>>
7. Зодак. [online], [cit. 2012-04-18]. Dostupný z WWW:
<http://health.mail.ru/drug/zodac_2>
8. Ибалгин. [online], [cit. 2012-02-10]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/kostno-myshechnye-mestnye/ibalgин.html>>
9. Иммунал капли. [online], [cit. 2012-02-15]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/immunostimulyatory/immunal-kapli.html>>
10. Индовенол. [online], [cit. 2012-02-11]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/angioprotektory/indovenol.html>>
11. Кирин. [online], [cit. 2012-02-10]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/sistemnye-antibakterialnye/kirin.html>>
12. Кларитин (таблетки/сируп)
13. Кладид. [online], [cit. 2012-02-18]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/sistemnye-antibakterialnye/klacid-sr.html>>
14. Левомеколь. [online], [cit. 2012-02-18]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/lechenie-ran-i-yazv/levomekol.html>>
15. Лозап. [online], [cit. 2012-02-08]. Dostupný z WWW:
<<http://www.webapteka.ru/drugbase/name17520.html> >
16. Маалокс (таблетки)
17. Неурол. [online], [cit. 2012-03-18]. Dostupný z WWW:
<<http://medi.ru/doc/g3927.htm>>
18. Но-Шпа (таблетки)
19. Оксолин (мазь)

20. Офлоксин. [online], [cit. 2012-02-23]. Dostupný z WWW:
<<http://health.mail.ru/drug/ofloxin/>>
21. Ременс (капли)
22. Ременс (таблетки)
23. Санорин. [online], [cit. 2012-02-11]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/polost-nosa/sanorin.html>>
24. Торекан. [online], [cit. 2012-02-11]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/arhiv/torekan.html>>
25. Трамал. [online], [cit. 2012-02-11]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/analgetiki/tramal.html>>
26. Фелоран гель. [online], [cit. 2012-02-18]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/kostno-myshechnye-mestnye/feloran-gel.html>>
27. Фемостон. [online], [cit. 2012-02-05]. Dostupný z WWW:
<<http://health.mail.ru/drug/femoston/>>
28. Цинковая мазь. [online], [cit. 2012-02-18]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/dermatologiya-zaschitnye/cinkovaya-maz.html>>
29. Циклодинон (капли/таблетки)
30. Эриус таблетки. [online], [cit. 2011-02-21]. Dostupný z WWW:
<<http://lekmed.ru/lekarstva/antigistaminnye/erriys.html>>

PŘÍLOHA

Obr.1 český PIL Jodisol spray – přední strana

SpofaDental
A HERR COMPANY

Informace pro použití, čtěte pozorně!

JODISOL® SPRAY **CZ**
s mechanickým rozprašovačem

Výrobce: SpofaDental a.s., Čermokostelecká 84, CZ-100 31 Praha 10, www.spofadental.com

Složení ve 100 g:
účinné látky: Iodum 0,370 g, Povidonum 2,553 g
pomocná látka: Ethanol 95%

Indikační skupina: Desinficiens (lokální) a antiseptikum.

Charakteristika:
Jodisol spray s mechanickým rozprašovačem je vysoce účinný dezinfekční přípravek. Je to tříprocentní lihový roztok komplexní sloučeniny (jodofor) s možností širokého použití. Má velký rozsah účinku na množící se formy mikroorganismů t.j. bakterie, plísně i na viry. Jod vázaný v komplexu se uvolňuje v koncentraci, která postačuje k dezinfekci, ale nepoškozuje kůži ani sliznici. Plné působení nastupuje za 1-5 minut po použití. Na pokožce a sliznici trvale hubí růst choroboplodných mikroorganismů.

Indikace:
Ošetření lékařem u dětí, mladistvých a dospělých:
1) povrchová dezinfekce kůže před drobnými výkony (injekce, punkce apod.)
2) příprava operačního pole
3) ošetření při obtížném prořezávání zubů
4) ošetření po odstranění mandlí
Použití bez lékařské pomoci u dětí, mladistvých a dospělých:
1) dezinfekce rukou
2) ošetření drobných poranění kůže (trhlínky)

Obr. 2 – český PIL Tramal – přední strana

Příbalová informace - pro přípravek na lékařský předpis
Informace pro použití, čtěte pozorně

TRAMAL®
(Tramadol hydrochloridum)
kapky k vnitřnímu užití, roztok

Držitel rozhodnutí o registraci
Grünenthal GmbH, Aachen, SRN

Složení
Účinná látka: Tramadol hydrochloridum 100 mg v 1 ml roztoku (= 40 kapek) nebo 8 dávek z dávkovače.
Pomocné látky: Glycerol, propylenglykol, sacharóza (0,2 g v 1 ml roztoku), cyklamát sodný, dihydrát sodné soli sacharinu, sorbitan draselný, ricinomakrogol, silice máty rolní, umělé arnyzové aroma, voda čistěná

Indikační skupina
Analgetikum (lék tlumící bolest)

Charakteristika
Tramal je účinný lék proti bolesti, jehož účinek nastupuje rychle a přetrvává několik hodin. V léčebných dávkách neovlivňuje dýchání, krevní oběh a nezpůsobuje zácpu.

Indikace
Tramal se používá u dospělých a dětí starších než 1 rok ke zmírnění střední až silné akutní a chronické bolesti různého původu, zejména v chirurgii, porodnictví, onkologii, revmatologii, ortopedii, po stomatologických zákrocích a v neurologii.

Kontraindikace
Tramal se nesmí užívat při známé přecitlivělosti na tramadol nebo jinou složku přípravku, dále se neuzívá při akutní otravě alkoholem, analgetiky či jinými léky tlumícími nervovou a duševní činnost (např. léky pro léčbu duševních onemocnění, nespavosti, apod.) může dojít k zesílení tlumivého účinku (ospalost, únava). Přípravek se nesmí podávat současně s některými léky proti depresím (tzv. inhibitory MAO) a do 14 dnů po jejich vysazení.
Tramal se nepodává dětem do 1 roku.
Tramal se obvykle neuzívá v těhotenství a při kojení; informujte proto svého lékaře o případném těhotenství či kojení, aby mohl zvážit jeho užívání.

Nežádoucí účinky
Během léčby přípravkem Tramal, zejména při užívání vyšší dávky či při tělesné námaze, se může objevit pocení, závrať, nevolnost, pocit na zvracení až dávení, suchost v ústech, únava a ospalost, kožní reakce, svalová slabost, změny chuti a poruchy močení. Mohou se vyskytnout různé psychické nežádoucí účinky – změny nálady, změny v aktivitě, poruchy vnímání. Ve velice ojedinělých případech se vyskytují alergické reakce – bronchospasmy, angioneurotický edém, anafylaxe. Pokud se tyto nežádoucí účinky nebo jiné neobvyklé reakce u Vás projeví, porad'te se s lékařem.
Předávkování se může projevovat příznaky podobnými nežádoucím účinkům: nevolnosti, zvracením, zácpou, celkovou slabostí, ospalostí; mohou být však vystupňovány k útlumu vědomí až bezvědomí, křečím, útlumu dýchání. V případě jakýchkoli těchto příznaků ihned vyhledejte lékaře.

Interakce
Účinky přípravku Tramal a jiných léků současně užívaných se mohou navzájem ovlivňovat. Zejména při současném užívání léků ovlivňujících centrální nervový systém (jako jsou léky používané při léčbě duševních onemocnění, nespavosti, apod.) může dojít k zesílení tlumivého účinku (ospalost, únava). Přípravek se nesmí podávat současně s některými léky proti depresím (tzv. inhibitory MAO) a do 14 dnů po jejich vysazení.
Tramadol lze vhodně kombinovat s nesteroidními antirevmatiky, myorelaxancemi a spasmolytiky.
Váš lékař má být informován o všech lécích, které užíváte na lékařský předpis i bez něj. Bez porady s lékařem neužívejte současně s přípravkem Tramal žádný volně prodejný lék. Jestliže Vám další lékař bude předepisovat nějaký jiný lék, informujte ho, že užíváte Tramal.

Dávkování a způsob použití
Dávkování vždy určuje lékař. Potrava neovlivňuje vstřebávání přípravku Tramal, může tedy být užíván bez ohledu na dobu jídla. Kapky se užívají s malým množstvím tekutiny nebo s kostkou cukru.
Při použití dávkovače se jedním stlačením odměří 5 kapek (tj. 12,5 mg tramadolu).
Obvyklá počáteční dávka pro dospělé a děti starší 12 let (s tělesnou hmotností více než 50 kg) je 20–40 kapek přípravku Tramal (tj. 4–8x stlačí dávkovač), při nedostatečné účinnosti do 30–60 minut se dávka opakuje. Další dávky se užívají podle potřeby, nejdříve však ve 3-hodinových intervalech, maximálně 400 mg (160 kapek – 32 stlačení dávkovače).
Obvyklá jednotlivá dávka pro děti starší než 1 rok do tělesné hmotnosti 50 kg je 1 až 2 mg tramadolu/kg tělesné hmotnosti. Dávku je možné opakovat 3–4x denně nejdříve ve 3-hodinových intervalech.

Instrukce pro otevření lahviček s kapacím uzávěrem (lékovačka s 10 ml kapek)
Lahvička je opatřena uzávěrem zabraňujícím otevření dětmi. Otevře se tak, že uzávěr stlačíte pevně dolů a odšroubujete proti směru hodinových ručiček. Při kapání držte lahvičku kolmo směrem dolů. Po použití uzávěr opět pevně zašroubujte.

Instrukce pro používání lahvičky s dávkovačem (lékovačka s 96 ml kapek)
Lahvička je opatřena dávkovačem, který je poháněn vzduchem. Po odstranění papírového krytu před prvním použitím několikrát naprázdno stlačte dávkovač proto, aby se přípravkem naplnil zásobník pumpy. Dávkovač je připraven k použití tehdy, když dojde k odstříknutí několika kapek.
Při vlastním použití držte lahvičku ve svislé poloze. Jedním stlačením dávkovače odměříte 5 kapek (tj. 12,5 mg tramadolu) na připravenou lžičku nebo kostku cukru.

Upozornění
Při dlouhodobém používání se nedá s jistotou vyloučit vývoj závislosti. Lékař proto rozhoduje o délce léčby a přestávkách k vyloučení vzniku závislosti. Tramal užívejte jen po dobu nezbytně nutnou, jak Vám doporučil Váš lékař.
I v léčebných dávkách může Tramal nepříznivě ovlivnit činnost vyžadující zvýšenou pozornost, motorickou koordinaci a rychlé rozhodování (např. řízení motorových vozidel, ovládání strojů, práce ve výškách, apod.). Proto je možné vykonávat tuto činnost během užívání přípravku Tramal pouze na základě vysloveného souhlasu lékaře.
Během léčby je zakázáno požívat alkoholické nápoje!
Zapomenete-li užít obvyklou dávku, bolest se vrátí; další dávku nezdvojujte, ale pokračujte v předepsaném dávkování.
Při předávkování nebo náhodném požití kapek dítětem je vhodné vyvolat zvracení a ihned vyhledat lékaře!

Uchovávání
Při teplotě do 25°C v původním vnitřním obalu, vnitřní obal uchovávat ve skříňce.

Varování
Přípravek nesmí být používán po uplynutí doby použitelnosti vyznačené na obalu.
Přípravek musí být uchováván mimo dosah dětí.

Balení
10 ml roztoku v lahvičce s kapacím uzávěrem
96 ml roztoku v lahvičce s dávkovačem

Datum poslední revize
201102

 Grünenthal GmbH, 52078 Aachen, SRN

4 93000530 50/026/029

Obr. 3 – český PIL Berodual N – přední strana

Před každým použitím dodržujte následující postup:

1. Odstraňte ochranný kryt.
2. Zhluboka vydechněte.
3. Inhalátor držte v poloze zobrazené na obrázku č. 1, ústní nástavec sevřete rty. Dno tlakové nádobky a šípka na ní směřuje vzhůru.

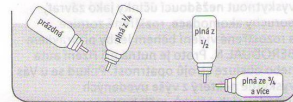

Obr. 1

4. Zhluboka se nadechněte a na začátku tohoto nádechu stiskněte rázně dávkovací ventil, který uvolní jednu odměřenou dávku. Zadržte dech na několik sekund (nejlépe 5-10 s), vyjměte ústní nástavec z úst a vydechněte. Při podání druhé dávky, pokud je to potřebné, postupujte stejným způsobem (viz body 2 – 4).
5. Po použití nasadte zpět ochranný kryt.
6. Pokud nebyl přípravek použit 3 dny, je třeba před aplikací 1x stisknout dávkovací ventil.

Nádobka je neprůhledná, nelze tedy sledovat hladinu přípravku a zrakem zjistit, kdy je spotřebován. Přípravek obsahuje 200 dávek léku. Poté, co byly aplikovány, může nádobka stále ještě obsahovat určité množství tekutiny. Je však nutno užít nové balení přípravku, protože při dalších aplikacích by dávka inhalovaného léku nemusela být správná.

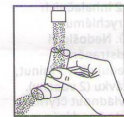
Množství zbývajících léků lze ověřit následovně: Protřepáním nádobky můžete zjistit, zda ještě obsahuje tekutinu. Nebo vyjměte tlakovou nádobku s roztokem z umělohmotného ústního nástavce a vložte ji do větší nádoby naplněné vodou. Obsah roztoku v nádobce lze odhadnout podle pozice, kterou nádobka ve vodní lázni zaujme (viz obr. 2).

Obr. 2

Čištění ústního nástavce provádějte nejméně jednou týdně. Je důležité udržovat ústní nástavec inhalátoru v čistotě, aby nedošlo k poruše funkce spreje ucpaním nečistotami.

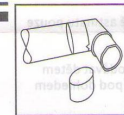
Při čištění nejprve sejměte rozprašovací víčko a vyjměte plechovou nádobku z inhalátoru. Proplachujte teplou vodou inhalátor tak dlouho, dokud nejsou viditelné žádné nečistoty.

Obr. 3

Po vyčištění inhalátor vytřepajte a nechte volně vyschnout na vzduchu.

Při sušení nepoužívejte teplo. Jakmile ústní nástavec vyschne, složte rozprašovací víčko a plechovou nádobku opět dohromady.

Obr. 4

Varování: Umělohmotný ústní nástavec byl vyroben pouze pro použití s roztokem k inhalaci v tlakovém obalu Berodual N tak, aby vždy byla zajištěna inhalace optimálního množství přípravku. Ústní nástavec proto nesmí být používán s jinými roztoky k inhalaci a roztok k inhalaci v tlakovém obalu Berodual N nesmí být používán s jiným ústním nástavcem, než který je dodáván spolu s přípravkem.

Nádobka je pod stálým tlakem, nesmí být otevírána násilím a vystavena teplotě nad 50°C.

Upozornění V případě akutní a rychle se zhoršující dušnosti (dýchacích potíží) musíte okamžitě vyhledat lékařskou pomoc.

Jiné bronchodilatační přípravky s účinkem beta₂-agonistů (léky odstraňující stažená průdušková svalstva) můžete užívat současně s přípravkem BERODUAL N pouze na doporučení lékaře, který bude zároveň zvlášť pečlivě kontrolovat Váš zdravotní stav. Současně s přípravkem BERODUAL N mohou být na doporučení lékaře inhalovány anticholinergní bronchodilatační přípravky. BERODUAL N je přednostně užíván podle potřeby. Jestliže Váš stav vyžaduje opakované podávání a zvyšování dávek, je nutné přehodnotit léčebný plán, případně u Vás lékař může zavést nebo zvýšit protizánětlivou léčbu ke zvládnutí zánětu dýchacích cest a k prevenci dlouhodobého poškození. Objeví-li se příznaky očních nežádoucích účinků (viz odstavec „Nežádoucí účinky“) nebo při vniknutí aerosolu do očí, je nutno zahájit léčbu kapkami s miotickým účinkem a vyhledat pomoc odborného lékaře.

Jestliže jste užil(a) více přípravku BERODUAL N, než jste měl(a) Důležité je dodržovat dávku předepsanou lékařem. Jestliže jste užil(a) více přípravku BERODUAL N, než jste měl(a), poraďte se se svým lékařem nebo lékárníkem.

Předávkování se může projevit poruchami srdeční činnosti, třesem, návaly. Další příznaky předávkování, jako je sucho v ústech a poruchy očního zaostřování, jsou mírné a přechodné. Při předávkování nebo případném požití přípravku dítětem vyhledejte lékaře.

Jestliže jste zapomněl(a) užít BERODUAL N Pokud si zapomenete vzít dávku, vezměte si ji ihned, jakmile si na to vzpomenete, nezdvojujte však následující dávku, abyste nahradil(a) vynechanou dávku. Následující dávku užijte jako obvykle.

BERODUAL N se užívá k léčbě astmatu pouze v případě akutních záchvatů.

Jestliže jste přestal(a) užívat BERODUAL N Pokud ukončíte užívání přípravku BERODUAL N, Vaše dýchací obtíže se mohou objevit znovu nebo dokonce zhoršit. Proto musíte užívat BERODUAL N tak dlouho, jak určí lékař.

V každém případě se poraďte s lékařem, než přestanete přípravek BERODUAL N užívat.

Máte-li jakékoli další otázky, týkající se užívání tohoto přípravku, zeptejte se svého lékaře nebo lékárníka.

4. MOŽNÉ NEŽÁDOUCÍ ÚČINKY

Podobně jako všechny léky, může mít i přípravek BERODUAL N nežádoucí účinky, které se ale nemusí vyskytnout u každého.

Tak jako při každé inhalační terapii, také u přípravku BERODUAL N se mohou objevit příznaky lokálního podráždění. Mezi nejčastějšími nežádoucími účinky hlášenými v klinických studiích byly kašel, sucho v ústech, bolesti hlavy, třes, zánět hltanu, nevolnost, závrat, porucha hlasu, zrychlená činnost srdce, bušení srdce, zvracení, zvýšení systolického tlaku krve, nervozita.

Užívá se následující vyjádření četnosti výskytu nežádoucích účinků:
velmi časté: u více než 1 z 10 pacientů;
časté: u více než 1 ze 100 pacientů, ale u méně než 1 z 10 pacientů;
méně časté: u více než 1 z 1000 pacientů, ale u méně než 1 ze 100 pacientů;
vzácné: u více než 1 z 10 000 pacientů, ale u méně než 1 z 1000 pacientů;
velmi vzácné: u méně než 1 z 10 000 pacientů
není známo: z dostupných údajů nelze určit

Poruchy imunitního systému

Vzácné: Hypersenzitivita* (reakce alergického typu), anafylaktické reakce* (život ohrožující alergické reakce), angioedém* (otok podkoží nebo sliznice vzniklý na alergickém podkladě způsobující dýchací obtíže)

Poruchy metabolismu a výživy

Vzácné: Hypokalemie* (snížená hladina draslíku v krvi)

Psychiatrické poruchy

Méně časté: Nervozita
Vzácné: Agitovanost (vzrušenost), duševní poruchy

Poruchy nervového systému

Méně časté: Bolest hlavy, závratě, třes

Poruchy oka

Vzácné: Glaukom* (zelený oční zákal, zvýšený nitrooční tlak), nárůst nitroočního tlaku*, poruchy akomodace* (zaostřování), rozšířené

rohovky*, překvrvení spojivek*, vizuální haló* (světlé kruhy kolem zdroje světla)

Srdeční poruchy

Méně časté: Tachykardie (zrychlená činnost srdce), zvýšený srdeční tep, bušení srdce
Vzácné: Arytmie (porucha srdečního rytmu), atrální fibrilace (nepravidelné stahy srdečních síní), supraventrikulární tachykardie* (určitý druh zrychlené činnosti srdce), ischemie myokardu* (nedostatečně prokrvené srdce)

Respirační, hrdní a mediastinální poruchy

Časté: Kašel
Méně časté: Zánět hltanu, porucha hlasu
Vzácné: Podráždění hrdla, bronchospasmus (zúžení průdušek), faryngeální edém (otok hltanu), laryngospasmus* (náhle zuzený hrtanu, které má vliv na dýchání a řeč), paradoxní bronchospasmus* (náhlé zúžení průdušek), sucho v krku*

Gastrointestinální poruchy

Méně časté: Sucho v ústech, pocit na zvracení, zvracení
Vzácné: zánět v ústech, zánět jazyka, poruchy hybnosti střev, průjem, zácpa*, otok úst*

Poruchy kůže a podkožní tkáně

Méně časté: Kožní reakce
Vzácné: Kožní vyrážka, kopřivka, svědění, hyperhidróza (nadměrné pocení)*

Poruchy svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně

Vzácné: Bolesti svalů, svalové křeče, svalová slabost

Poruchy ledvin a močových cest

Vzácné: Zadržování moči

Výšetření:

Méně časté: Zvýšení systolického krevního tlaku
Vzácné: Snížení diastolického krevního tlaku

*Nežádoucí účinek nebyl pozorován v klinických studiích.

Pokud se kterýkoli z nežádoucích účinků vyskytne v závažné míře, nebo pokud si všimnete jakýchkoli nežádoucích účinků, které nejsou uvedeny v této příbalové informaci, prosím, sdělte to svému lékaři nebo lékárníkovi.

5. JAK BERODUAL N UCHOVÁVAT

Uchovávejte mimo dosah a dohled dětí.

BERODUAL N nepoužívejte po uplynutí doby použitelnosti, uvedené na krabičce za „Použitelné do:“. Doba použitelnosti se vztahuje k poslednímu dni uvedeného měsíce.

Uchovávejte při teplotě do 25°C.

Chraňte před přímým slunečním světlem, horkem a mrazem.

6. DALŠÍ INFORMACE

Co BERODUAL N obsahuje
Léčivými látkami jsou ipratropium-bromid 0,020 mg, odp. monohydrát ipratropium-bromidu 0,021 mg, a fenoterol-hydrobromid 0,050 mg v 1 odměřené dávce.
Pomocnými látkami jsou norfluran, bezvodý ethanol, kyselina citronová, čištěná voda.

Jak BERODUAL N vypadá a co obsahuje toto balení

BERODUAL N je roztok k inhalaci v tlakovém obalu. Tlaková nádobka s dávkovacím ventilem obsahuje 10 ml; 200 dávek.

Velikost balení: 10 ml; 200 dávek.

Držitel rozhodnutí o registraci a výrobce

Držitel rozhodnutí o registraci

Boehringer Ingelheim International GmbH, Ingelheim am Rhein, Německo

Výrobce

Boehringer Ingelheim International GmbH, Ingelheim am Rhein, Německo

Tato příbalová informace byla naposledy schválena 26.1.2011.

Obr. 4a – český PIL Algifen

Informace pro použití, čtěte pozorně

ALGIFEN® tablety

Výrobce

ZENTIVA, a.s., Praha, Česká republika

Složení

Účinné látky: Metamizolum natrium 500 mg, Pitofenoni hydrochloridum 5,25 mg, Fenpiverinii bromidum 0,1 mg v 1 tabletě

Pomocné látky: Laktóza, kukuřičný škrob, hydrogenuhličitan sodný, mastek, stearan vápenatý

Indikační skupina

Spasmolytikum, analgetikum

Charakteristika

Algifen je kombinovaný přípravek obsahující látky tlumící bolest a křeče útrobního svalstva.

Indikace

Algifen se používá při kolikovitě bolesti v oblasti bříšní - žaludku, střeva, žlučových a močových cest, při bolestivé menstruaci.

Přípravek je určen dospělým a dětem starším než 14 let.

Kontraindikace

Algifen se nesmí užívat při přecitlivělosti na některou složku přípravku a při přecitlivělosti na kyselinu acetylsalicylovou a jiné protizánětlivé a protibolestivé léky projevující se jako astma, kopřivka, otoky v obličejí a jiné alergické projevy. Dále se Algifen nesmí užívat u poruch krvetvorby, při aktivní vředové chorobě žaludku či dvanáctníku, při závažném onemocnění jater a ledvin. Při některých onemocněních je třeba zvláštní opatření při užívání přípravku. Váš lékař má být proto informován o všech onemocněních, kterými trpíte. Pro užívání Algifenu při závažném onemocnění srdce, vysokém krevním tlaku, mechanickém zúžení střev, zvětšení prostaty a při glaukomu (zelený zákal) musí být zvlášť závažné důvody. Pokud se stavy uvedené v tomto odstavci u Vás vyskytnou teprve během užívání přípravku, informujte o tom svého ošetřujícího lékaře. Algifen nesmějí užívat těhotné a kojící ženy a nesmí se podávat dětem mladším než 14 let.

Nežádoucí účinky

Během léčby se může objevit sucho v ústech, poruchy vidění, zácpa, bušení srdce, obtíže s močením. Při případném výskytu těchto nežádoucích účinků nebo jiných neobvyklých reakcí se poradte o dalším užívání Algifenu s lékařem. Jestliže se objeví alergické kožní vyrážky, léčbu přerušete a vyhledejte lékaře ihned.

Interakce

Účinky Algifenu a účinky jiných současně užívaných léků se mohou navzájem ovlivňovat. Algifen může zvyšovat účinek jiných léků užívaných proti bolesti, protizánětlivých léků a léků snižujících srážení krve. Váš lékař má být proto informován o všech lécích, které v současné době užíváte nebo které začnete užívat a to na lékařský předpis i bez něj. Bez porady s lékařem neužívejte současně s Algifenem žádné volně prodejné přípravky. Jestliže Vám další lékař bude předepisovat nějaký jiný lék, informujte ho, že již užíváte Algifen tablety.

Dávkování a způsob použití

Přesné dávkování určí lékař. Při bolestech spojených s křečemi se užívají 1-2 tablety, tuto dávku lze opakovat po 6 hodinách. Nepřekračujte maximální denní dávku 6 tablet.

Upozornění

Algifen není vhodný pro dlouhodobou léčbu. Během léčby se nesmějí pít alkoholické nápoje a užívat léky obsahující kyselinu acetylsalicylovou. Přípravek může nepříznivě ovlivnit činnost vyžadující zvýšenou pozornost, motorickou koordinaci a rychlé rozhodování (např. řízení motorových vozidel, ovládání strojů, práce ve výškách apod.). Tuto činnost je možno vykonávat pouze na základě výslovného souhlasu lékaře. Při předávkování nebo náhodném požití tablet dítětem vyhledejte lékaře.

Varování

Přípravek nesmí být používán po uplynutí doby použitelnosti vyznačené na obalu.

Přípravek musí být uchováván mimo dosah dětí.

Balení

20 tablet

Datum poslední revize

1. 6. 1996, SÚKL, Praha, Česká republika

091096

TISK K. L.

ZENTIVA

ZENTIVA, a.s., U kabelovny 130
102 37 Praha 10, Dolní Měcholupy, ČESKÁ REPUBLIKA

ZVI/299 33

Obr. 4b – slovenský PIL Algifen

Informácia pre použitie, čítajte pozorne!

ALGIFEN® tablety

Výrobca

ZENTIVA, a.s., Praha, Česká republika

Zloženie

Účinné látky: Metamizolum natricum 500 mg, Pítofenoni hydrochloridum 5,25 mg, Fempiverinii bromidum 0,1 mg v 1 tablete

Pomocné látky: Lactosum monohydricum, Maydis amylum, Natrii hydrogenocarbonas, Talcum, Calcii stearas

Indikačná skupina

Spazmolytikum, analgetikum

Charakteristika

Algifen je kombinovaný prípravok, ktorý obsahuje látky tlmiace bolesť a kŕče svalstva vnútorných orgánov.

Indikácie

Algifen sa používa pri kolikovitej bolesti v oblasti brušnej - žalúdka, čriev, žlčových a močových ciest, pri bolestivej menštruácii. Prípravok je určený dospelým a deťom starším ako 14 rokov.

Kontraindikácie

Algifen sa nesmie užívať pri precitlivencosti na niektorú zložku prípravku a pri precitlivencosti na kyselinu acetylsalicylovú a iné lieky proti zápalu a bolesti (prejavy precitlivencosti sú astma, žihľavka, opuchy v tvári a iné alergické reakcie). Ďalej sa Algifen nesmie užívať pri poruchách krvotvorby, pri aktívnej vredovej chorobe žalúdka alebo dvanástnika, pri závažnom ochorení pečene a obličiek. Pri niektorých ochoreniach je potrebná pri užívaní prípravku osobitná opatnosť. Informujte preto svojho lekára o všetkých ochoreniach, na ktoré trpíte. Zvlášť závažné dôvody musia byť pre užívanie Algifenu pri závažnom ochorení srdca, vysokom krvnom tlaku, mechanickom zúžení čriev, zväčšení prostaty (predstojnica) a pri glaukóme (zelený zákal). Pokiaľ sa stavy uvedené v tomto odseku u Vás vyskytnú až počas užívania prípravku, informujte o tom svojho ošetrojúceho lekára. Algifen nesmú užívať ťarchavé a dojčiace ženy a nesmie sa podávať deťom mladším ako 14 rokov.

Nežiaduce účinky

Počas liečby sa môže objaviť sucho v ústach, poruchy videnia, zápcha, búšenie srdca, ťažkosť s močením. Pri prípadnom výskyt týchto nežiaducich účinkov alebo iných nezvyčajných reakcií sa o ďalšom užívaní Algifenu poraďte s lekárom. Ak sa objavia alergické kožné vyrážky, liečbu prerušte a vyhľadajte lekára ihneď.

Interakcie

Účinky Algifenu a účinky iných súčasne užívaných liekov sa môžu navzájom ovplyvňovať. Algifen môže zvyšovať účinok iných liekov užívaných proti bolesti, liekov proti zápalu a liekov, ktoré znižujú zrážanie krvi. Informujte preto Vášho lekára o všetkých liekoch, ktoré v súčasnej dobe užívate alebo ktoré začnete užívať a to na lekárske predpis aj bez neho. Bez súhlasu lekára neužívajte súčasne s Algifenom žiadne voľnopredajné lieky. Ak Vám bude ďalší lekár predpisovať nejaký iný liek, informujte ho, že už užívate Algifen tablety.

Dávkovanie a spôsob použitia

Presné dávkovanie určí lekár. Pri bolestiach spojených s kŕčmi sa užívajú 1-2 tablety, túto dávku je možné opakovať po 6 hodinách. Neprekračujte maximálnu dennú dávku 6 tabliet.

Upozornenie

Algifen nie je vhodný na dlhodobú liečbu. Počas liečby sa nesmú piť alkoholické nápoje a užívať lieky, ktoré obsahujú kyselinu acetylsalicylovú. Prípravok môže nepriaznivo ovplyvniť činnosť vyžadujúcu zvýšenú pozornosť, motorickú koordináciu a rýchle rozhodovanie (napr. riadenie motorových vozidiel, ovládanie strojov, práca vo výškach a pod.). Táto činnosť sa môže vykonávať len na základe výslovného súhlasu lekára. Pri predávkovaní alebo ak dieťa náhodne požíje viac tabliet, vyhľadajte lekára.

Varovanie

Prípravok sa nesmie používať po uplynutí doby použiteľnosti vyznačenej na obale. Uchovávať mimo dosahu detí!

Balenie

20 tabliet

Dátum poslednej revízie

08. 1996, ŠUKL, Bratislava, Slovenská republika

200896

TISK K. L.

ZENTIVA

ZENTIVA, a.s., U kabelovny 130
102 37 Praha 10, Dolní Měcholupy, ČESKÁ REPUBLIKA

ZV/299 33

Obr. 5 – český PIL Paralen 500 – přední strana

PŘÍBALOVÁ INFORMACE – INFORMACE PRO UŽIVATELE

PARALEN® 500
tablety
Paracetamololum

Přečtěte si pozorně celou příbalovou informaci dříve, než začnete tento přípravek užívat.

- Tento přípravek je dostupný bez lékařského předpisu. Přesto však přípravek PARALEN® 500 musíte užívat pečlivě podle návodu, aby Vám co nejvíce prospěl.
- Ponechte si příbalovou informaci pro případ, že si ji budete potřebovat přečíst znovu.
- Požádejte svého lékárníka, pokud potřebujete další informace nebo radu.
- Pokud nedojde do 3 dnů k ústupu obtíží (horečka, bolest) nebo naopak dojde ke zhoršení obtíží či se vyskytnou neobvyklé reakce, poraďte se o dalším podávání přípravku dítěti s lékařem.
- Pokud se kterýkoli z nežádoucích účinků vyskytne v závažné míře, nebo pokud si všimnete jakýchkoli nežádoucích účinků, které nejsou uvedeny v této příbalové informaci, prosím, sdělte to svému lékaři nebo lékárníkovi.

V příbalové informaci naleznete:

1. Co je přípravek PARALEN® 500 a k čemu se používá
2. Čemu musíte věnovat pozornost, než začnete přípravek PARALEN® 500 užívat
3. Jak se přípravek PARALEN® 500 užívá
4. Možné nežádoucí účinky
5. Jak přípravek PARALEN® 500 uchovávat
6. Další informace

1. CO JE PŘÍPRAVEK PARALEN® 500 A K ČEMU SE POUŽÍVÁ

Paracetamol, léčivá látka přípravku PARALEN® 500 tablety, působí proti bolesti a snižuje zvýšenou tělesnou teplotu. Tablety PARALEN® 500 nezhoršují žaludeční potíže a nevyvolávají zvracení, mohou je užít i nemocní se žaludečními a dvanáctíkovými vředy a nemocní, kteří nesnášejí kyselinu acetylsalicylovou. Tablety PARALEN® 500 jsou určeny ke snížení horečky a bolesti při chřipce, nachlazení a jiných infekčních onemocněních. Tablety PARALEN® 500 jsou také vhodné při bolestech různého původu, např. při bolestech hlavy, zubů, bolestivé menstruaci, bolesti v krku a bolesti pohybového ústrojí provázející chřipku a nachlazení. PARALEN® 500 je určen pro dospělé, mladistvé a děti od 6 let věku.

2. ČEMU MUSÍTE VĚNOVAT POZORNOST, NEŽ ZAČNETE PŘÍPRAVEK PARALEN® 500 UŽÍVAT

Neužívejte přípravek PARALEN® 500 pokud

- jste alergický/á (přecitlivělý/á) na účinnou látku nebo na některou pomocnou látku přípravku,
- máte vážné onemocnění jater nebo akutní zánět jater
- máte typ chudokrevnosti zvaný hemolytická anémie

Pokud si nejste jisti, zda se vás uvedeně týká, poraďte se se svým lékařem.

Vzhledem k vysokému obsahu účinné látky nejsou tablety PARALEN® 500 vhodné pro děti mladší než 6 let (nebo pro děti s tělesnou hmotností menší než 20 kg).

Vzlátní opatnosti při použití přípravku PARALEN® 500 je zapotřebí

Před podáním přípravku konzultujte lékaře, pokud

- máte nedostatek enzymu glukóza-6-fosfát dehydrogenáza
- současně užíváte léky ovlivňující funkci jater
- máte vážné onemocnění ledvin

Pokud si nejste jisti, zda se vás uvedeně týká, poraďte se se svým lékařem.

O vhodnosti současného užívání tablet PARALEN® 500 s jinými léky proti bolesti a nachlazení se poraďte s lékařem. Užívání vyšších než doporučených dávek může vést k riziku závažného poškození jater. Neužívejte tento přípravek bez doporučení lékaře, pokud trpíte jaterním onemocněním a/nebo užíváte jakákoliv jiná léčiva obsahující paracetamol. Při onemocnění ledvin je možno užívat PARALEN® 500 tablety pouze po poradě s lékařem.

Vzájemné působení s dalšími léčivými přípravky

Účinky tablet PARALEN® 500 a jiných léků současně užívaných se mohou navzájem ovlivňovat. Současné užívání tablet PARALEN® 500 a některých léků na spaní, léků proti epilepsii, některých antibiotik nebo současné pití alkoholu může způsobit poškození jater. V případě, že užíváte jiné léky, a to na lékařský předpis i bez něj, poraďte se o vhodnosti současného užívání tablet PARALEN® 500 s lékařem a bez porady s ním je neužívejte. V případě předepisování jiných léků upozorněte lékaře, že užíváte PARALEN® 500 tablety.

Užívání přípravku PARALEN® 500 s jídlem a pitím

Jestliže se během léčby objeví zažívací obtíže, podávejte lék během jídla. Během léčby nesmíte pít alkoholické nápoje.

Těhotenství a kojení

Poraďte se se svým lékařem nebo lékárníkem dříve, než začnete užívat jakýkoliv lék. Těhotné ženy mohou užívat tablety PARALEN® 500 jen po poradě s lékařem. Kojící ženy mohou přípravek užívat 1 den, déle než 1 den mohou přípravek užívat pouze po poradě s lékařem.

Řízení dopravních prostředků a obsluha strojů

Přípravek neovlivňuje činnosti vyžadující zvýšenou pozornost (řízení motorových vozidel, obsluha strojů, práce ve výškách).

3. JAK SE PŘÍPRAVEK PARALEN® 500 UŽÍVÁ

Jednotlivé a maximální denní dávky dle věku a hmotnosti jsou vyznačeny v tabulce. Nepřekračujte doporučené dávkování.

Obr. 6 – ruský PIL Okolin

ИНСТРУКЦИЯ
по медицинскому применению препарата
ОКСОЛИН

Регистрационный номер P N003085/01
Торговое название препарата
Оксолин
Международное непатентованное или группировочное название
Диоксотетрагидрокситетрагидронафталин
Лекарственная форма
Мазь назальная
Состав
1 г мази содержит: *активное вещество*: диоксотетрагидрокситетрагидронафталин (оксонафтилин, оксолин) - 0,0025 г; *вспомогательные вещества*: вазелин - до 1 г.
Описание
Мазь от белого до светло-желтого цвета. При хранении допускается появление розового оттенка.
Фармакотерапевтическая группа
Противовирусное средство для местного применения
Код АТХ: J05AX.
Фармакологическое действие
Фармакодинамика
Противовирусное средство для назального применения. Обладает противовирусной активностью в отношении вируса гриппа, блокируя места связывания вируса с поверхностью клеточной мембраны, препятствует репродукции вируса в клетках. К действию диоксотетрагидрокситетрагидронафталина чувствительны также вирусы Herpes simplex, опоясывающего герпеса, аденовирусы, вирусы инфекционных бородавок и контагиозного моллюска.
Фармакокинетика
При нанесении на слизистую оболочку всасывается до 20% препарата. В организме не кумулирует и выводится в основном почками в течение суток.
Показания к применению
Профилактика гриппа, лечение вирусных ринитов.
Противопоказания
Повышенная чувствительность к компонентам препарата.
С осторожностью
Беременность, период лактации, возраст до 2-х лет.
Способ применения и дозы
Для профилактики гриппа - ежедневно 2-3 раза в день смазывают слизистую оболочку носа в

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Svobodová Kateřina

Název katedry a fakulty: katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název bakalářské práce: Jazyková porovnávací analýza příbalových informací u léků (ruština a čeština)

Vedoucí práce: prof. PhDr. Helena Flídrová, CSc.

Počet znaků: 70 889

Počet titulů použité literatury: 25

Klíčová slova: příbalové informační letáky, odborný styl, publicistický styl, výzvodá modalita, masová komunikace, podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, příslovce, předložková spojení

Charakteristika:

Bakalářská práce „Jazyková porovnávací analýza příbalových informací u léků (ruština a čeština)“ se zabývá lexikálně-morfologickou analýzou zkoumaných textů. Práce se skládá z teoretické a z praktické části. V teoretické části je popsán nejenom vzhled a rozdělení příbalových letáků, komu jsou návody určeny, jaký funkční styl v textech převažuje, ale také i význam masové komunikace v příbalových letácích. Pozornost je věnována i návodovým textům z hlediska výzvodé modality.

V druhé části jsou porovnávány ruské a české příbalové letáky podle výskytu jednotlivých slovních druhů. V závěru jsou shrnuty odlišnosti mezi ruskými a českými texty, které je důležité brát v potaz při jejich překladu. Kromě toho je k práci přiložena příloha, kde jsou zobrazeny různé ruské a české příbalové informace.